

ДЕРЖАВНІ БУДІВЕЛЬНІ НОРМИ УКРАЇНИ

БУДИНКИ ТА СПОРУДИ
ДИТЯЧИХ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

ДБН [В.2.2-4-97](#)

Видання офіційне

Держкоммістобудування
Київ 1998

РОЗРОБЛЕНІ

ВАТ КиївЗНДІЕП д-р арх. Л.М. Ковальський,
архітектор В.М. Трифонов-керівники;
архітектор Б.М. Губов, к.т.н. В.Ф.Гершкович,
інженери Л.В. Черкаська, Е.Р. Хізенко
за участю архітектора Л.О. Філатової);

УкрНДІПцивільсільбуд (архітектори
А.С. Забаштанський, С.А. Флоре);

Українським науково-гігієнічним центром
МОЗ України (кандидати мед. наук
Г.М. Єременко, Н.С. Полька);

Головним санітарно-епідеміологічним
управлінням МОЗ України (Т.О. Цибенко);

Українським центром державного санепід-
нагляду МОЗ України (І.Є.Сапуга).

ВНЕСЕНІ ТА ПІДГОТОВ-
ЛЕНІ ДО ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Головним управлінням житлово-цивільного
будівництва Держкоммістобудування України
(канд. арх. Л.Х. Муляр, арх. О.П. Авдієнко,
арх. Г.П. Яценко)

ЗАТВЕРДЖЕНІ

Наказом Держкоммістобудування України
від 27.06.96 р. 117 та введені у дію
з 1.01.98 р. наказом 136 від 6.08.97 р.

З введенням у дію ДБН [В.2.2-4-97](#) втрачають силу на території України положення вимог до дитячих дошкільних закладів СНиП [2.08.02-89](#) "Общественные здания й сооружения", ДБН 364-92 "Дитячі дошкільні заклади для сільської місцевості України"

 | Будинки та споруди дитячих дошкільних закладів | ДБН [В.2.2-4-97](#) |
 | | Вводяться вперше |

Державні будівельні норми "Будинки та споруди дитячих дошкільних закладів" поширюються на проектування нових і реконструкцію існуючих будинків дошкільних закладів загального типу (дитячих ясел, садків, ясел-садків), комплексів дошкільних закладів, будинків дитини і дитячих будинків для дошкільників, а також приміщень для груп короткочасного перебування дітей, що входять до складу будинків іншого призначення.

Ці норми обов'язкові для організацій та підприємств, які здійснюють проектну, будівельну та інвестиційну діяльність на території України, незалежно від форм власності та відомчого підпорядкування.

При проектуванні дитячих дошкільних закладів поряд з положеннями цих норм слід також керуватися вимогами інших діючих нормативно-інструктивних документів. Список основних нормативних документів, на які є відповідні посилання в цих нормах, наведений у додатку 7.

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 До дошкільних закладів загального типу можуть входити групи з різним режимом роботи: денні, цілодобові, скороченого перебування, а також оздоровчі (реабілітаційні) для ослаблених, часто хворіючих дітей, логопедичні тощо.

1.2 Розрахункова кількість дітей у вікових групах дошкільних закладів та групах короткочасного перебування дітей дошкільного віку приймається згідно з обов'язковим додатком 1. Кількість і співвідношення вікових груп слід приймати за завданням на проектування.

1.3 Місткість дошкільних закладів загального типу не повинна перевищувати 280 місць (14 груп), будинків дитини і дошкільних дитячих будинків - не більше ніж 200 місць.

Місткість та організаційна структура комплексів дошкільних закладів має визначатися завданням на проектування за узгодженням з органами освіти та охорони здоров'я. Кількість місць у кожному будинку (корпусі) з приміщеннями дитячих групових осередків не повинна перевищувати 280.

1.4 Дошкільні заклади загального типу місткістю до 160 місць дозволяється об'єднувати з початковими або основними школами, а в селищах міського типу і сільській місцевості при місткості до 120 місць - з квартирою для обслуговуючого персоналу.

1.5 На літній період допускається збільшення кількості місць у дошкільних закладах за рахунок будівництва літніх павільйонів. Для закладів на 60 і менше дітей кількість місць у павільйонах не повинна перевищувати кількість місць в основному будинку. Для закладів більшої місткості загальна кількість місць у павільйонах не повинна перевищувати 50% місткості основного будинку і бути не більше 100.

Літні павільйони повинні проектуватися неопалюваними місткістю на 1-2 групи (до 40 місць). Склад і площі приміщень харчоблоку і пральні слід визначати з розрахунку максимальної кількості місць у дошкільному закладі на літній період.

1.6 Приміщення для груп короткочасного (до 3 годин) перебування дітей дошкільного віку дозволяється передбачати у перших поверхах житлових будинків та громадських центрів житлових утворень. Кі-

лькість груп має визначатися згідно з місцевими умовами і узгоджуватися з органами охорони здоров'я та освіти.

1.7 Будинки дошкільних закладів слід проектувати із матеріалів, які дозволені для будівництва дитячих закладів Міністерством охорони здоров'я України (МОЗ України).

2 ВИМОГИ ДО ЗАБУДОВИ ДІЛЯНКИ

2.1 Будинки дошкільних закладів слід розміщувати на окремих земельних ділянках, що розташовуються згідно з вимогами містобудівних норм (додаток 7, п.1; додатки 5 і 6).

Для груп короткочасного перебування дошкільників, що розміщуються в будинках іншого призначення, окремі земельні ділянки не передбачаються.

2.2 Дозволяється безпосереднє примикання ділянок дошкільних закладів загального типу до торців житлових будинків без вікон, до яких прибудовується дошкільний заклад.

Ділянки дошкільних закладів з квартирою для персоналу можуть блокуватися з присадибними ділянками, але з обов'язковим відокремленням огорожею або смугою зелених насаджень. Господарські зони в такому разі можуть суміщуватися.

2.3 Площі земельних ділянок дошкільних закладів, що розміщуються у житловій забудові, слід приймати з розрахунку на одне місце: в дошкільних закладах загального типу та дошкільних дитячих будинках місткістю до 80 місць - не менше ніж 45 м² в будинках дитини тієї ж місткості - не менше ніж 40 м² в дошкільних закладах загального типу, дошкільних дитячих будинках і будинках дитини місткістю понад 80 місць - не менше ніж 40 м²; в комплексах дошкільних закладів місткістю більше 350 місць - не менше ніж 35 м².

В закладах із збільшенням кількості місць на літній період площі ділянок слід приймати за максимальною місткістю.

2.4 Скорочення площ ділянок за рахунок озеленення допускається:

- в умовах реконструкції	- до 20%;
- при уклоні рельєфу більше 20%	- до 15%;
- в містах-новобудовах	- до 10%;
- для дошкільних закладів, вбудовано-прибудованих до житлових будинків,	- до 10%.

2.5 Озеленення ділянок дошкільних закладів повинно становити не менше ніж 20 м² на одне місце.

В умовах реконструкції будинків або прилягання ділянок безпосередньо до лісових або паркових територій допускається зменшення площі озеленення на 30%, або до 14 м² на місце в дошкільному закладі, а в комплексах дошкільних закладів - до 12 м². До розрахункової площі озеленення слід включати газони, майданчики з трав'яним покриттям, квітники, город-ягідник.

2.6 Ділянки дошкільних закладів повинні обладнуватися поливальним водопроводом і мати огорожу заввишки не менше 1,6 м. По периметру ділянки створюється захисна смуга із дерев, чагарників і газонів завширшки 3 м.

При висаджуванні дерев та чагарників треба враховувати умови інсоляції, сонце-, вітро-, шумопилозахисту приміщень будинку та майданчиків.

2.7 На земельній ділянці повинні передбачатись такі функціональні зони: забудови групових майданчиків, спортивно-ігрова, юних натуралістів та господарська. Окремі зони та території майданчиків повинні розмежовуватись живою огорожею.

2.8 Зона забудови ділянки включає капітальні будинки, літні павільйони, криті переходи та інші споруди. Будинки повинні розташовуватися не ближче 25 м від червоної лінії вулиць; для сільської місцевості при містобудівному обґрунтуванні та згоді органів сані-

тарного нагляду ця відстань може бути скорочена. Відстань від будинків до найближчих житлових будинків приймається за вимогами інсоляції та освітленості, а також за протипожежними вимогами (додаток 7, п.1). При розходженні санітарних та протипожежних нормативів приймається більша відстань.

До всіх будинків зони забудови повинні передбачатись під'їзди завширшки не менше 3,5 м з твердим покриттям для пожежних машин, які мають забезпечувати доступ пожежних підрозділів у кожне приміщення.

2.9 У зоні групових майданчиків слід передбачати майданчики для дітей ясельного віку до 3 років площею із розрахунку не менше 8,0 м на місце, майданчики для дошкільників віком від 3 до 6 років площею не менше 7,5 м на місце, тіньові навіси за кількістю групових майданчиків площею не менше 40 м кожен. Навіси до площі майданчиків не включаються, а для груп, що розміщуються в літніх павільйонах не влаштовуються.

2.10 Майданчики для дітей ясельного віку повинні мати трав'яне покриття, майданчики для дошкільників – частково трав'яне і частково (не більше 60 м) ґрунтове покриття з домішками твердих дрібнозернистих місцевих будівельних матеріалів, які дозволені до використання МОЗ України.

2.11 Спортивно-ігрова зона дошкільних закладів місткістю до 160 місць включає фізкультурний майданчик, призначений для одночасного використання однією групою. Для закладів більше 160 місць передбачається 2 фізкультурних майданчики – для ясельних і дошкільних груп. Майданчики слід проектувати площею із розрахунку не менше 13,5 м на 1 дитину в групі. Покриття майданчиків виконуються з матеріалів, дозволених для використання МОЗ України.

2.12 На фізкультурному майданчику для занять дошкільних груп повинні бути передбачені: місце для гімнастичних снарядів, бігова доріжка не менше 30 м, яма для стрибків і лужок для рухливих ігор. При об'єднанні майданчиків допускається створення дитячого міні-стадіону площею не менше ніж 400 м².

Для загартування дітей та організації ігор з водою в спортивно-ігровій зоні слід передбачати гідромайданчик з твердим покриттям та відведенням стічної води до каналізації.

2.13 Відстань від групових, фізкультурних, ігрових майданчиків до найближчих житлових будинків приймається не менше 12 м. Майданчики слід з'єднувати кільцевою доріжкою з твердим покриттям завширшки не менше 1,5 м, розміткою та встановленням шляхових знаків для навчання правилам поведінки пішоходів, їзди на велосипедах і педалейних машинах. Кільцева доріжка може бути суміщена з об'їздом навколо будинків.

2.14 Зона юних натуралістів в дошкільних закладах загального типу повинна мати ділянки овочевих і плодоягідних культур загальною площею з розрахунку 0,75 м² на місце у дошкільних групах, а в будинках дитини – ділянки плодоягідних культур площею 0,5 м² на місце. Додатково допускається обладнувати зоокуточок площею не менше 30 м².

Зона юних натуралістів в дошкільних дитячих будинках включає ділянки овочевих і плодоягідних культур, які дозволяється розміщувати централізовано або біля групових майданчиків площею з розрахунку 1,5 м² на місце. Допускається передбачати теплицю з вольєром для тварин площею не менше 150 м². Вольєр слід розташовувати на відстані не менше 25 м від будинку дошкільного закладу та найближчих житлових будинків.

2.15 Господарську зону слід проектувати площею: для дошкільних закладів загального типу місткістю до 40 місць – не менше 70 м², місткістю понад 40 до 120 місць, а також дитячих будинків і будинків дитини до 100 місць – не менше 100 м² для дошкільних закладів загального типу місткістю понад 120 місць – не менше 150 м; для бу-

динків дитини та дошкільних дитячих будинків понад 100 місць - не менше 200 м².

У сільській місцевості в разі відсутності централізованої системи теплопостачання, каналізації тощо наведені показники можуть бути збільшені виходячи з місцевих умов за завданням на проектування.

2.16 Господарська зона повинна розміщуватись біля входу до виробничих приміщень харчоблоку і пральні, відокремлюватись від групових і фізкультурних майданчиків, мати тверде покриття та самостійний в'їзд, ізольований від входів на ділянку. В господарській зоні передбачається закритий сміттєзбірник площею не менше 6 м², обладнаний господарським водопроводом та каналізацією; місце для сушіння білизни і постільних речей не менше ніж 15 м²; за необхідністю - сарай та овочесховище, площа яких приймається згідно з місцевими умовами.

При відповідному обґрунтуванні допускається передбачати гараж для службових автомобілів для будинків дитини і дошкільних дитячих будинків. Сміттєзбірник і гараж повинні розміщуватись не ближче 25 м від основного будинку, в умовах реконструкції цю відстань допускається скорочувати до 20 м.

3 ОБ'ЄМНО-ПЛАНУВАЛЬНІ РІШЕННЯ

3.1 Дошкільні заклади слід розміщувати, як правило, в будинках, що стоять окремо. Найбільшу кількість поверхів будинків слід приймати в залежності від кількості місць і ступеня вогнестійкості, вказаних у таблиці 1.

Комплекси дошкільних закладів, які (формується з розташованих окремо, або із зблокованих корпусів, повинні бути не нижче II ступеня вогнестійкості. Місткість корпусів з приміщеннями дитячих групових осередків дозволяється приймати не більше наведеної у таблиці 1.

Таблиця 1

Кількість місць	Ступінь вогнестійкості не менше	Кількість поверхів
До 50	IV, V, IIIa	1
До 100	IIIб	1
До 150	III	2
До 280	II	2,3 (див.п.3.3)

3.2 Опалювані переходи між корпусами, а також веранди, прибудовані навіси, тераси, галереї слід проектувати того самого ступеня вогнестійкості, що і основні будинки. Допускається приймати вогнестійкість прибудованих до будинків навісів і веранд на один ступінь нижче, ніж вогнестійкість основного будинку за умови відокремлення їх протипожежними стінами 1 типу.

3.3 Триповерхові будинки дошкільних закладів дозволяється проектувати у найзначніших, значних та великих містах несеісмічних районів з щільністю населення забудови понад 400 люд/га за умови додержання спеціальних протипожежних заходів, а також в інших поселеннях на ділянках, що мають складний рельєф, за умови влаштування безпосередніх виходів з 1-го та 2-го поверхів на рівень планувальної відмітки землі.

Триповерхові будинки повинні бути не нижче II ступеня вогнестійкості незалежно від кількості місць і проектуватися згідно з пу-

нктами 3.6, 3.12, 3.22 даних норм.

3.4 При розміщенні дошкільного закладу в одному будинку зі школою ступінь вогнестійкості слід приймати відповідно до таблиці 1 за загальною кількістю місць, а при влаштуванні протипожежної стіни 1-го типу між дошкільним закладом і школою – за кількістю місць у кожній частині будинку окремо.

3.5 Допускається прибудова дошкільних закладів загального типу не нижче II ступеня вогнестійкості місткістю до 160 місць до глухих торців житлових будинків I-II ступеня вогнестійкості, а також розміщення в нижніх поверхах житлових будинків кабінету завідуючого, методкабінету, гардеробу і туалетів персоналу вбудовано-прибудованих закладів загального типу місткістю до 120 місць того самого ступеня вогнестійкості. При цьому приміщення дошкільних закладів повинні бути відокремлені протипожежними перегородками 1-го типу, перекриттями 3-го типу, мати виходи назовні, відокремлені від входів до житлових будинків.

3.6 Висота надземних поверхів будинків дитячих дошкільних закладів від підлоги до підлоги наступного поверху повинна прийматися не менше 3,3 м. У надземних поверхах слід розмішувати приміщення дитячих груп, зали для музичних і фізкультурних занять, медичні приміщення, кухню. На третьому поверсі допускається розташовувати приміщення для старших груп, зали, ігротеку-комп'ютерний клас, кабінет завідуючого, методкабінет, кімнату завгоспа, комори; в цокольному поверсі – службово-побутові приміщення, крім кабінету завідуючого та методичного кабінету, а також пральню, охолоджувальні камери та комори; в підвальному поверсі – охолоджувальні камери, овочесховище, комори (за винятком комори сухих продуктів), столярно-слюсарну майстерню.

У будинках дошкільних закладів, що розміщуються на радононебезпечних ділянках, рекомендується на першому поверсі розташовувати приміщення з обмеженим перебуванням дітей (службово-побутові, медичні, харчоблок, пральню тощо) і посилювати герметизацію перекриттів над підвалом.

Висоту підвального поверху та технічного підпілля слід приймати за нормами проектування громадських будинків та споруд (додаток 7, п.2).

3.7 Об'ємно-планувальне рішення будинків дошкільних закладів для будівництва у IIв, IIIб та IIIв кліматичних зонах необхідно приймати, як правило, централізованим або блоковим. Будинки, які розміщуються у степових районах цих зон, можуть мати замкнуті або напівзамкнуті конфігурації та дахи, що вентилуються.

Для будівництва на територіях, які розташовані над гірничими виробками, на просадних ґрунтах і зонах з сейсмічністю 7 балів і вище повинні прийматися блокові рішення, які забезпечують розрізку будинку деформаційними швами на відсіки.

У IIIб, IVв кліматичних зонах на територіях з уклоном рельєфу більше 35% допускаються ярусні та галерейні рішення.

Влаштування неопалюваних переходів між блоками не допускається.

3.8 У будинках дошкільних закладів слід передбачати зовнішні входи до приміщень для дітей, а також центральний (службовий) вхід у будинок. Центральний вхід допускається об'єднувати із входом до приміщень для дітей дошкільного віку.

Зовнішні входи до приміщень для дітей ясельного віку повинні бути, як правило, самостійними. Загальні входи допускається проектувати з розрахунку не більше ніж на 2 ясельні або 4 дошкільні групи в дошкільних закладах загального типу, не більше ніж на 4 ясельні групи в будинках дитини та не більше ніж на 6 груп в дошкільних дитячих будинках.

При зовнішніх входах допускається проектувати хол-вестибюль на 2-4 групи із розрахунку 6 м² на кожную, а на одну групу – шлюз площею не менше 4 м². При холах-вестибюлях і шлюзах дозволяється пере-

дбачати дитячі туалети із розрахунку один унітаз і один умивальник на 2-4 групи.

3.9 Зовнішній вхід до вестибюлю, холу або коридору будинків дошкільних закладів слід проектувати з вхідним тамбуром. Зовнішні входи, які ведуть безпосередньо до приміщень дитячих групових осередків, слід проектувати з одним тамбуром для ІУв кліматичної зони та з двома тамбурами в решті кліматичних зон.

3.10 Шляхами евакуації є коридори, сходові клітки, веранди. Допускається також використовувати переходи по плоскій експлуатованій покрівлі, що ведуть до сходових кліток. Ширина коридорів, евакуаційних проходів повинна бути не менше 1,4 м. Шляхи евакуації мають відповідати вимогам пожежної безпеки, викладеним у нормах проектування громадських будинків та споруд (додаток 7, п.2) і діючих протипожежних нормах.

При розміщенні дошкільного закладу в одному будинку зі школою або квартирою персоналу (див. п. 1.6) приміщення дошкільного закладу повинні мати відокремлені виходи назовні, а шляхи евакуації з приміщень іншого призначення не повинні проходити через приміщення дошкільного закладу.

Внутрішні стіни та перегородки (у тому числі з світлопрозорих матеріалів), що розділяють шляхи евакуації, слід передбачати з негорючих матеріалів, які мають межу вогнестійкості не менше 0,75 години.

3.11 З кожного поверху будинків дошкільних закладів, а також з кожного дитячого осередку повинно бути передбачено не менше двох розосереджених виходів.

Як другий евакуаційний вихід з другого поверху будинки дошкільних закладів II ступеня вогнестійкості допускається використовувати зовнішні відкриті металеві сходи з уклоном не більше 45 град.

Ширина маршів зовнішніх відкритих сходів і дверей на їх площадки має бути розрахована на число осіб, які евакуюються, але не менше 0,8 м, а ширина суцільних проступів їх сходинок – не менше 0,2 м.

3.12 Триповерхові будинки дошкільних закладів повинні мати не менше двох внутрішніх сходів, що розміщуються в сходових клітках 1-го типу з шириною маршів не менше ніж 1,2 м. Сходові клітки, що використовуються для евакуації, слід проектувати згідно з нормами по проектуванню громадських будинків та споруд і протипожежними нормами (додаток 7, п.п. 2 і 4).

3.13 На шляхах евакуації опорядження стін і стелі, покриття підлог в сходових клітках і холах-вестибюлях повинні бути виконані з негорючих матеріалів. Для утеплення стін будинків дошкільних закладів слід використовувати неорганічні матеріали.

3.14 Поручні та огорожа у будинках дошкільних закладів мають відповідати таким вимогам: – висота огорожі сходів, якими користуються діти, повинна бути не менше 1,3 м, вертикальні елементи в огорожі повинні мати просвіт не більше ніж 0,1 м, горизонтальне членування не допускається ;

- поручні для дорослих повинні розташовуватись па висоті 0,85 м, а для дітей – біля стін або на огорожі сходів – на висоті 0,5 м;
- висота огорожі ганків, що розміщені на рівні 0,45 м і більше від землі, повинна бути не менше 0,8 м;
- на закритих дверях з двох боків повинні передбачатися захисні ґрати на висоту не менше 1,2 м.

Встановлювати ґрати на вікнах приміщень, де знаходяться діти, не допускається.

3.15 Орієнтацію вікон приміщень по сторонах горизонту слід приймати за таблицею 2.

Таблиця 2

Найменування приміщень	Орієнтація вікон приміщень			
	північніше 48о пн.ш. 45о-48о пн.ш.			
	Опт.	Допустим.	Опт.	Допустим.
Ігрова	Пд.	65о-295о	Пд.	85о-275о
Спальня	Сх.	Будь-яка	Сх.	Будь-яка
Зали, палати, ігротека, кімната ручної праці	Пд.	-"-	Пд.	-"-
Кухня, заготівельний цех	Пн.	-"-	Пн.	Крім 170о-230о
Медкабінети	Сх.	-"-	Сх.	Будь-яка
Комп'ютерний клас	Пн.	95о-265о	Пн.	115о-245о
Зал басейну	Пд.	Будь-яка	Пд.	Будь-яка

3.16 Природне освітлення приміщень і коридорів дошкільних закладів слід проектувати відповідно до діючих норм (додаток 7, п.6) і передбачати переважно пряме бічне освітлення.

Освітлення другим (непрямим) світлом допускається для приміщень персоналу (гардеробної), мийної кухонного посуду, роздягальних при басейні. Для освітлення другим світлом слід використовувати перегородки із склоблоків, фрамуги та засклені двері суміжних приміщень, які мають пряме бічне освітлення.

Допускається не передбачати природного освітлення в буфетних, коморах (включаючи комору чистої білизни при наявності у будинку кастелянської), а також душових при ізоляторі та басейні, туалетах персоналу та технічних приміщеннях.

3.17 Для обмеження перегріву приміщень необхідно передбачати стаціонарні або такі, що трансформуються, сонцезахисні пристрої на вікнах ігрових, спалень, залів для музичних та фізкультурних занять, палат ізолятора, залу кухні, заготівельного цеху і пральні при орієнтації вікон на сектор горизонту 130град.-275град для районів, які розташовані північніше 48 град. пн.ш., і на сектор горизонту 90град.-200град. для районів 45град.-48град. пн.ш.

Сонцезахисні пристрої на вікнах повинні бути виготовлені з негорючих матеріалів і не перешкоджати евакуації дітей і персоналу з будинку.

3.18 Структуру будинків дошкільних закладів слід створювати на основі функціонально об'єднаних груп приміщень: дитячих осередків; приміщень для музичних, фізкультурних, навчальних занять та ігор; медичних; службово-побутових приміщень; харчоблоку; пральні.

Приміщення дитячих груп

3.19 Кожна вікова група дітей в дошкільних закладах загального типу повинна розміщуватись у приміщеннях групового осередку, у будинках дитини і дошкільних дитячих будинках – у приміщеннях житлового осередку. Груповий (житловий) осередок, призначений для дітей даного віку, має бути ізольований від решти дитячих осередків і повинен мати зручні зв'язки з функціональними групами інших приміщень.

В дошкільних закладах загального типу допускається використання групових осередків універсального типу: для дітей ясельного або дошкільного віку.

3.20 Групові осередки для дітей ясельного віку, як правило, повинні розташовуватись на першому поверсі у безпосередньому зв'язку з земельною ділянкою. У будинках дитини житлові осередки для дітей старших одного року допускається розміщувати на другому поверсі.

Під дитячими осередками забороняється розміщувати комори, столлярно-слюсарну майстерню, майстерні з ремонту взуття та одягу, а також приміщення, у яких є джерела шуму та вібрацій.

3.21 Евакуація людей із дитячого групового або житлового осередку через приміщення іншого забороняється.

Другий (евакуаційний) вихід із приміщень групового осередку дошкільних закладів загального типу, житлового осередку будинків дитини та дошкільних дитячих будинків слід передбачати із ігрової; допускається - із спальні.

Евакуаційний вихід повинен проектуватися з відчиненням назовні, ширина дверей приймається за розрахунком, але не менше 0,8 м.

3.22 У триповерхових будинках з кожного групового або житлового осередку, розміщеного на другому та третьому поверхах, повинні бути запроектовані розосереджені виходи на дві сходові клітки 1-го типу. Коридори, що сполучають сходові клітки, слід розділяти протипожежними дверима 2-го типу за умови забезпечення виходу із кожного дитячого осередку в різні відсіки коридору. Вхідні двері дитячих осередків повинні бути обладнані ущільненням притворів.

3.23 Місткість приміщень, що виходять до тупикового коридору або холу, має бути розрахована не більше ніж на 80 чоловік. Відстань по коридору від виходу з дитячого осередку до виходу назовні або у сходову клітку необхідно визначати за таблицею 3, приймаючи щільність людського потоку при евакуації понад 5 чол/м².

Таблиця 3

Розташування виходу із дитячого осередку	Ступінь вогнестій- кості будівель	Відстань до виходу назовні або на сходи, м
Між сходовими кліт- ками або зовнішніми виходами	II-III	20
	IIIб, IV	15
	IIIa, V	10
Вихід у тупиковий коридор або хол	II-III	10
	IIIб, IV	7
	IIIa, V	5

3.24 У приміщення групи короточасного перебування дітей (див. п. 1.6) слід передбачати відокремлений вхід та самостійний евакуаційний вихід. При розміщенні приміщень груп у громадських будинках допускається передбачати входи із вестибюлів або загальних коридорів.

3.25 Мінімальний склад приміщень для груп короточасного перебування дітей має включати: роздягальню, ігрову, туалетну, гардеробну з туалетом та душовою для персоналу, підсобне приміщення із розрахунку не менше 5,5 м загальної площі на одне місце.

3.26 Групові осередки дошкільних закладів загального типу по-

винні складатися з роздягальні, ігрової, спальні, туалетної, буфетної. Склад та площі приміщень дитячих осередків, які проектується у сільських дошкільних закладах для змішаних ясельно-дошкільних груп, приймаються як для дошкільних груп.

Для житлових осередків будинків дитини додатково передбачається кімната вихователя (відпочинку персоналу), приміщення для сушіння одягу, кімната для зберігання особистих сезонних речей, комора, ванно-душове приміщення.

У дитячих житлових осередках дошкільних дитячих будинків, крім того, передбачається приміщення для приймання їжі (їдальня).

У літніх павільйонах для кожної групи дітей потрібно передбачати роздягальню, ігрову, спальню, туалетну, буфетну та комору.

3.27 Площі приміщень дитячих осередків дошкільних закладів загального типу, будинків дитини та дошкільних дитячих будинків слід приймати не меншими ніж наведені у таблиці 4.

Таблиця 4

Найменування приміщень	Одиниця виміру	Дошкільні заклади загального типу		Будинки дитини	
		ясельні групи	дошкільні групи	ясельні групи	дошкільні групи
Роздягальня	м ² на 1 місце	1,2	0,9	1,4	1,2
Ігрова	-"-	3,3	2,5	3,6	3,3
Їдальня	-"-	-	-	-	1,8
Спальня	-"-	2,4	2,5	2,4	2,4
Веранда	-"-	-	-	2,4	-
Туалетна	-"-	1,1	1,0	1,2	0,9
Ванно-душова	-"-	-	-	-	0,5
Буфетна	-"-	5,0	5,0	5,0	5,0
Комора	-"-	-	-	6,0	6,0
Кімната персоналу	-"-	-	-	9,0	9,0
Приміщення:					
- сушіння одягу	-	-	-	4,0	4,0
- зберігання колясок	-"-	-	-	6,0	6,0
- зберігання сезонних речей	-"-	-	-	4,0	4,0

3.28 Приміщення роздягальні в дошкільних закладах загального типу обладнується персональними шафами для зберігання і сушіння одягу та взуття дітей (див. п.4.10).

Для будинків дитини та дошкільних дитячих будинків суміжно з

роздягальнями передбачаються приміщення для сушіння верхнього одягу та взуття, забезпечені гарячою водою та обладнані витяжною вентиляцією, а також комори для зберігання колясок, санчат та іншого інвентаря.

3.29 Приміщення ігрової повинно бути придатним для внутрішнього перепланування та просторового виділення функціональних зон.

Ігрова кімната для змішаної ясельно-дошкільної групи може бути розділена на зони заскленою перегородкою (з межею вогнестійкості 0,25 год) заввишки 1,8-2,0 м.

3.30 У групових осередках для дітей дошкільного віку дитячих закладів загального типу допускається об'єднання ігрової та спальні в єдиний простір за допомогою розсувної перегородки з межею вогнестійкості 0.6 години.

3.31 Розміщувати ігрову слід з урахуванням наскрізного або кутового провітрювання. Допускається влаштовувати провітрювання ігрових через спальні.

3.32 Вікна ігрових не допускається розташовувати над вікнами кухні, пральні, плавального басейну. Не менше 50% вікон ігрових повинні обладнуватися верхніми фрамугами із щитками та важільними пристроями. Підвіконня слід встановлювати на висоті 0,6 м від рівня підлоги.

3.33 Спальні повинні розміщуватись, як правило, суміжно з ігровими кімнатами і мають бути обладнані шафами для зберігання запасу чистої білизни та спальних речей. В будинках дитини та дошкільних дитячих будинках слід проектувати декілька спалень не більше ніж на 10 місць кожному.

3.34 Скорочення площі спалень при реконструкції будинків дошкільних закладів загального типу допускається не більше ніж до 2,1 м /місце. Якщо в дитячому осередку передбачається декілька спальних приміщень, то допускається збільшення норми площі до 2,7 м/місце.

3.35 Їдальня - окреме приміщення для приймання їжі - передбачається у складі житлового осередку дошкільних дитячих будинків, їдальня не може бути прохідною, повинна мати окремий вхід і розміщуватись суміжно з буфетною.

3.36 Туалетні в дитячих осередках слід проектувати як єдине приміщення з природним освітленням, яке складається із зон вбиральні та умивальної. Ванно-душову для дитячих будинків необхідно виділяти вологонепроникною перегородкою в окреме приміщення.

Для старшої та підготовчої груп слід передбачати відокремлені вбиральні для хлопчиків та дівчаток. У зоні вбиральні повинні розміщуватись в кабінах розміром 0,75 x 0,80 м дитячі унітази і в окремій кабіні - унітаз для дорослих. Екрани-перегородки між кабінами слід виконувати з негорючих матеріалів, а їх висота повинна бути 1,2 м (від підлоги). Злив (відуар) і дитячі унітази для старшої ясельної групи можуть встановлюватись без кабін.

В зоні умивальної слід передбачати умивальники для дітей та дорослих, рушникосушильник, а в туалетних без ванни - душовий піддон, який повинен мати підходи з трьох боків. У ванно-душовій встановлюються душові піддони, ванна зі змішувачем, ногомийка (ванночка для миття ніг).

Для дитячих групових осередків універсального типу слід передбачати встановлення обладнання, що забезпечує функціонування туалетної для дітей як ясельного, так і дошкільного віку.

3.37 Підлога у приміщеннях дитячих осередків повинна бути з матеріалів, дозволених для використання МОЗ України, і має бути вологостійкою. Підлога в роздягальнях, ігрових і спальнях повинна мати утеплену основу. Для підлоги в туалетних і ванно-душових слід використовувати керамічні плити.

3.38 Стіни приміщень дитячих осередків повинні бути гладенькими, вологостійкими, і забезпечувати можливість прибирання вологим способом, коефіцієнт відбиття світла повинен бути 50-70%. Стіни в

туалетній, ванно-душовій, буфетній слід облицьовувати глазурованою плиткою на висоту не менше 1,5 м. Опорядження стін решти приміщень дитячих осередків у будинках II, III, IIIБ ступенів вогнестійкості повинно виконуватись із негорючих матеріалів.

Приміщення для музичних, фізкультурних, навчальних занять та ігор

3.39 Кількість залів для музичних та фізкультурних занять у дошкільних закладах повинна визначатися завданням на проектування, але бути не меншою одного універсального залу в закладі з двома дошкільними або старшими ясельними групами та не меншою двох залів (музичного та фізкультурного), коли старших ясельних і дошкільних груп 8 і більше. При кожному залі необхідно передбачати комори по 6 м.

3.40 Зали не повинні бути прохідними. При наявності у будинку окремих залів для музичних та фізкультурних занять допускається об'єднувати їх за допомогою розсувної перегородки, що забезпечує нормативну звукоізоляцію.

3.41 Площа залів розраховується на проведення навчальних занять одночасно з однією групою. Площа залу для музичних занять у дошкільних закладах загального типу приймається із розрахунку не менше ніж 3,7 м² на одне місце в дошкільній групі, залу для фізкультурних занять і універсального залу - не менше 5 м². У закладах на 2 групи, а також при реконструкції будинків площу універсального залу допускається приймати 4 м² на місце в дошкільній групі. У будинках дитини та дошкільних дитячих будинках площу залів слід приймати не меншою 5 м² на місце в ясельній або дошкільній групі.

3.42 Приміщення ігрове у будинках місткістю 90 і більше місць, а також кімнату занять з технічними засобами навчання (ТЗН) або комп'ютерний клас у будинках понад 160 місць для дошкільних закладів загального типу та дошкільних дитячих будинків допускається передбачати площею не менше 50 м² кожне.

Кімнату для ручної праці (образотворчого мистецтва) площею не менше 42 м² і логопедичний кабінет площею не менше 12 м² допускається передбачати у дошкільних дитячих будинках місткістю 90 і більше місць, а також у дошкільних закладах загального типу місткістю понад 200 місць.

Приміщення для індивідуальних музичних занять площею не менше 9 м² допускається передбачати у дошкільних дитячих будинках місткістю понад 90 місць.

3.43 Криті плавальні басейни для дошкільників слід проектувати з розрахунку одночасної пропускної спроможності:

- 2-4 дитини - для будинків дитини;
- 10 дітей (1 підгрупа) - у складі дошкільного закладу загального типу, дошкільного дитячого будинку;
- 20 дітей (2 підгрупи по 10 дітей) і більше - для групи дошкільних закладів, у складі комплексу дошкільних закладів або кооперованої будівлі "ясла-садок - початкова школа".

3.44 До складу приміщень басейну повинні включатися: зал з ванною, дві роздягальні для хлопчиків і дівчаток з туалетами та душовими, кімната тренера, кімната медсестри, лабораторія аналізу води, вузол керування та інші технічні приміщення для обслуговування басейну, комора інвентаря. При розміщенні додаткової ванни для дітей ясельного віку слід передбачити окреме приміщення роздягальні.

3.45 У басейнах, що стоять окремо і мають одночасну пропускну спроможність 20 дітей і більше, крім приміщень, вказаних у п. 3.44, необхідно додатково передбачити вестибюль з гардеробом площею 36 м² кабінет завідувачого - 9 м², кімнату відпочинку - 50 м².

В залі басейну повинна бути передбачена зона розминки площею

не менше 24 м². У басейнах з одночасною пропускною спроможністю 10 дітей допускається проектування окремого приміщення для розминки площею не менше 36 м², а у басейнах з одночасною пропускною спроможністю 20 дітей і більше – приміщення площею не менше 60 м² з коморою інвентаря 6 м².

3.46 Басейн з одночасною пропускною спроможністю 20 дітей повинен обладнуватись ванною розміром 10-12,5 х 6 м, а пропускною спроможністю 10 дітей – ванною не менше 7 х 3 м. Ванна розміром 3 х 2 м розрахована на заняття з 2-4 дітьми ясельного віку і може використовуватись як додаткова для басейнів більшого розміру.

Глибина ванни басейну повинна забезпечувати нормальне проведення занять при зміні рівня води з 0,6 м до 0,8 м від дна. По периметру ванни слід передбачати обхідну доріжку завширшки не менше 0,75 м і 1,5 м з боку виходу із душових, а також борт заввишки 0,15 м над підлогою і завширшки 0,3 м. Уклон дна ванни в бік випуску води має бути не менше 1%.

3.47 Площу роздягальні слід приймати із розрахунку не менше 1,2 м на місце при одночасній пропускній спроможності басейну 10 дітей і 1,0 м – при 20. Біля кожної роздягальні слід передбачати душові із розрахунку 1 духова сітка на 3 місця і туалет на 1 унітаз і 1 умивальник.

В місцях виходу із душової на обхідну доріжку повинен бути передбачений прохідний душ для ніг з безперервним потоком свіжої води. Розмір ванни душу повинен бути не менше 0,8 м у напрямку проходу, а його глибина – 0,1 м.

3.48 Кімнату медсестри слід проектувати з входом із коридору площею не менше 6 м² у басейнах з одночасною пропускною спроможністю 10 дітей і площею не менше 8 м² у басейнах більшого розміру.

Лабораторія аналізу води площею не менше 6 м² повинна розміщуватись суміжно з залом басейну.

Кімната тренера має проектуватися зі входом із коридору, кабінною для переодягання, туалетом і душем загальною площею не менше 10 м.

3.49 Технічні приміщення для обслуговування басейну повинні мати окремий вихід на господарську зону, їх площі та склад слід приймати за вимогами норм проектування спортивних та фізкультурно-оздоровчих споруд (додаток 7, п.21).

3.50 Підлога у фізкультурному та музичному залах допускається паркетна, у залі басейну, душових та туалетах її слід передбачати з керамічної плитки або мозаїчного бетону, в технічних приміщеннях – цементну, в решті – з лінолеуму.

3.51 Опорядження стін у фізкультурному та музичному залах має бути із негорючих матеріалів, вологостійким і забезпечувати можливість прибирання вологим способом. Стіни залу басейну, туалетів і душових басейну слід облицьовувати керамічною глазурованою плиткою на висоту не менше ніж 1,8 м.

Медичні приміщення

3.52 В дошкільних закладах загального типу передбачаються такі медичні приміщення: медична кімната, процедурний і фізіотерапевтичний кабінети, ізолятор.

Медична кімната і процедурний кабінет у будинках без оздоровчих груп місткістю до 100 місць розміщуються в одному приміщенні площею не менше 14 м², у будинках понад 100 місць, а також у будинках з оздоровчими групами вони повинні розміщуватись в різних приміщеннях з відокремленими входами площею не менше 14 м² і 8 м² відповідно.

Медична кімната проектується суміжно з однією із палат ізолятора. Між ними влаштовується засклений проріз на висоті 1,2 м.

3.53 Фізіотерапевтичний кабінет у дошкільних закладах загаль-

ного типу місткістю від 70 до 100 місць проектується площею 9 м², місткістю понад 100 до 200 місць - не менше 12 м², в закладах понад 200 місць, а також при наявності оздоровчих груп у дошкільних закладах будь-якої місткості - не менше 18 м².

3.54 Стоматологічний кабінет та фітокімнату площею не менше 8м² кожні, кабінет лікаря-спеціаліста площею не менше 9 м², а також кабінет лікувальної фізкультури (ЛФК) площею не менше 50 м² допускається передбачати додатково в дошкільних закладах, в складі яких є оздоровчі та цілодобові групи, що охоплюють не менше 30% від загальної кількості дітей.

3.55 Кількість місць в ізоляторі дошкільного закладу загального типу не повинна перевищувати 1,5% проектною місткістю будинку. До складу ізолятора включаються: приймальна, палати, туалетна та приміщення для дезінфікуючих засобів.

Приймальна, якщо в ізоляторі передбачена одна палата, приймається площею не менше 6 м², якщо передбачено дві палати, - не менше 10 м². У приймальній розміщується мийка посуду, яким користується хворий.

Палати слід проектувати непрохідними, розрахованими на одне або два місця, площею не менше 6 м² і 9 м² відповідно.

Туалетна приймається площею не менше 4 м², для зберігання та приготування дезінфікуючих засобів виділяється окреме приміщення площею 3 м².

3.56 Медичні приміщення будинків дитини та дошкільних дитячих будинків повинні включати: ізолятор, кабінет лікаря площею 14 м², старшої медсестри - 9 м², фізіотерапевтичний та фітокабінети загальною площею не менше 36 м², процедурну-стерилізаційну - 12 м², приміщення для аптеки - 9 м².

Крім того, в будинках дитини передбачається приміщення ЛФК площею 50 м² та приймально-карантинне відділення, а в дошкільних дитячих будинках - приймально-карантинне відділення та стоматологічний кабінет площею 9 м².

3.57 Кількість місць в ізоляторах будинків дитини, дитячих дошкільних будинків приймається із розрахунку не менше 5% від проектною місткістю цих закладів. До складу ізолятора включаються: приймальна не менше 12 м², одно-, дво- та трьохліжкові палати площею відповідно 6, 9 і 14 м², кімната чергової медсестри площею 9 м² із закритим прорізom до однієї з палат, буфет-роздавальна - 5 м², ванна - 4 м², туалет з кімнатою для приготування дезінфікуючих засобів та зберігання прибирального інвентаря площею відповідно 4 і 5 м².

При ізоляторі допускається передбачати неопалювану веранду площею 2 м² на 1 місце його загальною місткістю.

3.58 Кількість місць у приймально-карантинному відділенні будинків дитини та дитячих будинків повинна становити 7-10% від проектною місткістю закладу. До складу відділення будинків дитини включаються: вестибюль-чекальня та приймальня-оглядова площею не менше 12 м² кожна, санпропускник (роздягальня з ванною) загальною площею 8 м², палати-бокси на 2 місця площею не менше 12 м² кожна, буфетна площею 5 м².

Приймально-карантинне відділення дитячих будинків включає ізоляційні палати на 1 або 2 ліжка площею 12 та 18м² відповідно із шлюзом та туалетом.

3.59 Приймально-карантинне відділення та ізолятор повинні бути розташовані на першому поверсі, мати окремі виходи назовні, а в будинках дитини та дошкільних дитячих будинках розміщуватись таким чином, щоб ванними, про які йдеться в п. 3.58, можна було користуватись і для санітарної обробки дітей, що перебувають в палатах-боксах та ізоляційних палатах.

Виходи з ізолятора у дитячих закладах загального типу місткістю до 160 місць, які проектуються для ІІв, ІІІб, ІІІв кліматичних

зон, допускається суміщати із загальними входами до будівель.

3.60 Підлога та опорядження стін у медичних приміщеннях повинні виконуватись із матеріалів, дозволених для використання Міністерством охорони здоров'я України, і забезпечувати можливість прибирання вологим способом.

Для підлог у туалетах, душових, ванних слід використовувати керамічну плитку, для облицювання стін на висоту не менше 1,8 м - глазуrowану.

Службово-побутові приміщення

3.61 В дошкільних закладах загального типу треба передбачати кабінет завідуючого, кімнату завгоспа, методичний кабінет, комору чистої білизни, господарську комору, туалети для персоналу, хол-вестибюль.

3.62 Склад службово-побутових приміщень дитячих будинків та будинків дитини повинен визначатися завданням на проектування в залежності від типу та місткості закладу.

Рекомендується передбачати такі групи приміщень: адміністративні, методико-виховні, для зустрічей з родичами, обслуговуючі майстерні (столярну, слюсарну, з ремонту одягу та взуття дітей), складські, побутові (кімната техперсоналу, кастелянська, перукарня, санвузли персоналу), вестибюль з гардеробом.

3.63 Кабінет завідуючого в дошкільних закладах загального типу місткістю до 40 місць об'єднується з кімнатою завгоспа та методичним кабінетом в одному приміщенні площею не менше 12 м², у будинках понад 40 і до 200 місць проектується окремий кабінет завідуючого площею не менше 9 м², а у будинках більшої місткості - не менше 12 м².

Окрема кімната для завгоспа передбачається площею не менше 6 м² для будинків місткістю понад 60 місць.

3.64 Методичний кабінет у дошкільних закладах місткістю понад 40 і до 100 місць приймається площею не менше 12 м², понад 100 і до 200 місць - 18 м², понад 200 місць - 24 м². У методичному кабінеті слід передбачати місце для роботи дитячого психолога.

3.65 Господарська комора площею не менше 6 м² передбачається у будинках дошкільних закладів загального типу місткістю до 80 місць, у будинках на 90-200 місць слід влаштовувати 2 госпкомори площею по 6 м² кожна, а у будинках понад 200 місць - 3 комори загальною площею 24 м².

Комори для зберігання взуття та особистих речей площею не менше 4 м² кожна слід передбачати додатково в будинках дитини та дошкільних дитячих будинках.

3.66 Комору чистої білизни в дошкільних закладах загального типу місткістю до 120 місць слід проектувати площею не менше 6 м², місткістю понад 120 місць - площею 10 м². У будинках дитини та дошкільних дитячих будинках площа комори приймається не менше 10 м².

Комору брудної білизни площею до 6 м² допускається проектувати у дитячих закладах на 120 і більше місць.

Двері комор повинні бути протипожежними 2-го типу.

3.67 Кімнату кастелянші (кастелянську) площею не менше 6 м² слід передбачати у дошкільних закладах загального типу місткістю понад 200 місць. У будинках дитини та дитячих будинках місткістю 90 і більше місць треба проектувати кастелянську-примірювальну площею не менше 14 м².

3.68 Кімнату технічного персоналу площею не менше 8 м² та столярно-слюсарну майстерню площею не менше 18 м² допускається проектувати у дошкільних закладах загального типу місткістю понад 120 місць. У будинках місткістю більше 200 місць - кімнату психологічного розвантаження площею не менше 12 м².

Хол-вестибюль у будинках місткістю від 90 до 200 місць

приймається площею не менше 12 м², понад 200 місць – не менше 18 м².

Приміщення для лагодження взуття та білизни площею 8 м² кожне, перукарню не менше 7 м², а також комору при кімнаті техперсоналу площею 4 м² допускається передбачати додатково у будинках дитини та дитячих будинках місткістю 120 і більше місць.

Туалети персоналу слід обладнувати одним унітазом та одним умивальником.

3.69 Підлога та стіни в адміністративних, методико-виховних приміщеннях і майстернях повинні бути вологостійкими і забезпечувати можливість прибирання вологим способом, коефіцієнт відбиття світла має бути в межах 50–70%.

Харчоблок

3.70 У дошкільних закладах необхідно проектувати харчоблоки, що працюють на сировині. Технологічне обладнання харчоблоків слід приймати на електричному живленні.

3.71 Склад та площі приміщень харчоблоків слід приймати не менше вказаних у таблиці 5.

Таблиця 5

Найменування приміщень	Площа приміщень харчоблоку, м ² , при кількості місць у будинку			
	до 40	понад 40 до 120	понад 120 до 200	понад 200 до 280
Кухня з роздавальною	18	24	28	34
Мийна кухонного посуду	5	6	8	10
Заготівельний цех *	8	10	12	16
Охолоджувальні камери	–	–	7	9
Комора сухих продуктів	8	8	8	10
Комора овочів	4	6	8	12
Завантажувальна **	8	10	12	14
Кімната персоналу	6	9–12	16	12
Їдальня персоналу	–	–	–	10
Душова	На одну сітку			
Туалет персоналу	1 унітаз та 1 умивальник			

* розділяється на дві зони: обробки м'яса-риби та овочів-фруктів;

** з місцем для зберігання та миття тари площею не менше 4 м.

3.72 З харчоблоків слід передбачати окремий вихід назовні. Евакуаційний вихід через завантажувальну, а також прохідні комори або прохід через кухню не допускається.

Для приймання та транспортування продуктів до складських приміщень повинні бути передбачені відповідні засоби механізації.

3.73 Для вертикального транспортування їжі у всіх триповерхових будинках, а також двоповерхових місткістю 150 і більше місць повинні встановлюватися вантажні підйомники вантажопідйомністю 100 кг.

Не допускається встановлення підйомників, вентиляційних та охолоджувальних камер суміжно або над (під) ігровими та спальнями.

В разі їх розміщення поряд із залами, ігротекою, навчальним (комп'ютерним) класом необхідно влаштовувати звукоізоляцію.

3.74 Підлога у приміщеннях харчоблоку виконується із керамічної плитки з гладенькою поверхнею, опорядження стін повинно бути вологостійким і забезпечувати можливість прибирання приміщень вологим способом; стіни кухні, мийної, заготівельного цеху, охолоджувальних камер, душової, туалету необхідно облицьовувати глазурованою плиткою на висоту не менше ніж 1,8 м.

Пральня

3.75 Площа пральні визначається в залежності від обладнання, що встановлюється, та обсягу білизни, яка безпосередньо перетягається у дошкільному закладі, але не менше 14 м² при місткості будинку до 40 місць; не менше 18 м² для будинків понад 40 до 60 місць; 24 м² - понад 60 до 120 місць; 30 м² - понад 120 до 200 місць; не менше 40 м² - понад 200 місць.

3.76 Пральня для дошкільних закладів загального типу проектується з двох приміщень: приміщення для прання та сушильно-прасувальної, а для будинків дитини та дитячих будинків з трьох: приміщення для прання, сушильної, прасувальної, які розміщуються суміжно. У будинках місткістю до 120 місць допускається проектувати спільний вхід до пральні, для будинків більшої місткості входи до приміщення для прання та сушильно-прасувальної слід робити відокремленими. Двері сушильно-прасувальної та прасувальної повинні бути протипожежними 2-го типу.

Розташовувати входи до пралень навпроти входів до групових осередків, харчоблоку та медичних приміщень не допускається. З пральні слід передбачати вихід на господарську зону ділянки, який може бути сумішним із службовим входом для будинків місткістю до 120 місць.

3.77 Приміщення для сортування та здавання брудної білизни площею 4 м² слід передбачати у дошкільних закладах до 280 місць включно при їх обслуговуванні централізованою пральнею. Для закладів більшої місткості площа приміщення збільшується до 6 м².

3.78 Підлога та стіни в прасувальній, сушильній, приміщеннях сортування та здавання білизни повинні бути вологостійкими, підлога у приміщенні для прання влаштовується з керамічної плитки, а стіни мають бути облицьовані глазурованою плиткою на висоту не менше 1,8м.

4 ІНЖЕНЕРНЕ ОБЛАДНАННЯ ТА ВИМОГИ ДО ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

Водопостачання і каналізація

4.1 Будинки дошкільних закладів повинні обладнуватись системами господарсько-питного, протипожежного, гарячого водопостачання, каналізацією і водостоком згідно з нормами проектування внутрішнього водопроводу і каналізації будинків (додаток 7, п.14).

При проектуванні водопостачання будинки дошкільних закладів, як правило, слід приєднувати до закільцьованих ділянок водопровідної мережі.

У районах, де не забезпечується безперервне водопостачання, будинки дошкільних закладів її погодженням із замовником слід обладнувати резервними ємкостями для добового запасу води.

4.2 Дошкільні заклади місткістю до 40 місць, що будуються в неканалізованих районах, допускається проектувати з локальними очисними спорудами.

4.3 Санітарно-технічне обладнання будинків дошкільних закладів

слід передбачати згідно з додатком 2. Висоту встановлення умивальників для дітей ясельного віку треба приймати 0,4 м, а для дітей дошкільного віку – 0,5 м, ванн на постаментах – 0,6 м. Душова сітка з гнучким шлангом повинна встановлюватись на висоті 1,5 м над днищем піддону, на висоті 0,15 м над бортом піддону необхідно встановлювати додатковий кронштейн для підвищення душової сітки.

4.4 Басейни повинні проектуватися зі знезараженням, очищенням і, як правило, рециркуляцією води з доданням свіжої в об'ємі, що дорівнює 10% ємкості ванни на добу.

Басейни з ваннами ємкістю 20 м³ і менше допускається проектувати без рециркуляції з подаванням свіжої води в об'ємі, що дорівнює 20% ємкості ванни на годину.

Басейни слід проектувати з пристроями вторинного використання тепла води, що скидається охолоджуючи її в теплообмінниках.

4.5 Температура води у басейні не повинна бути вища 32град.С і нижче 29град.С. Температура гарячої води, що подається на крани змішувачів, які встановлюються у душових та умивальних для дітей, повинна бути не вища 37град.С і не нижча 34град.С.

4.6 Влаштування трапів слід передбачати у кухні, заготівельному цеху, мийній кухонного посуду, завантажувальній, приміщенні для прання та душових басейну, туалетних дитячих осередків.

Опалення та вентиляція

4.7 Будинки дошкільних закладів повинні підключатись, як правило, до систем централізованого тепlopостачання. В разі неможливості такого підключення слід проектувати теплогенератори при додержанні вимог норм з проектування котельних установок, які рекомендується монтувати в комплексі альтернативними джерелами тепла, наприклад, сонячними колекторами для літнього гарячого водопостачання (додаток 7, п.22).

Будинки, що підключаються до систем централізованого тепlopостачання, повинні бути обладнані лічильниками теплоти.

Заходи щодо енергозбереження необхідно виконувати згідно з вимогами норм з проектування громадських будинків та споруд (додаток 7, п.2).

4.8 Пічне опалення проектувати забороняється. В окремих випадках при обґрунтуванні та узгодженні з територіальними органами державної пожежної охорони допускається використання пічного опалення в одноповерхових будинках для сільської місцевості місткістю не більше 20 місць.

Використання електричного опалення з замоноличеними у бетон грючими кабелями не допускається.

4.9 Системи опалення та вентиляції будинків дошкільних закладів слід проектувати відповідно до вимог діючих норм (додаток 7, п. 15).

Температура поверхні підлоги ігрових, що розміщуються на 1 поверсі, а також спалень та роздягалень для ослаблених дітей протягом опалювального періоду повинна бути 23град.С за рахунок підігрівання підлоги.

На поверхні обхідних доріжок басейну в період експлуатації повинна підтримуватися температура 26-28град.С.

4.10 Опалювальні прилади повинні бути захищені негорючими екранами або ґратами, виготовленими з матеріалів, дозволених до використання МОЗ України.

Шафи для сушіння дитячого одягу у роздягальнях, а також рушникосушильники у туалетних повинні обігріватися водою протягом усього року. Об'єм повітря, що видаляється із однієї шафи, слід приймати не менше 10 м³/год.

4.11 Розрахункову температуру повітря та кратність повітрообміну у приміщеннях слід приймати за таблицею додатка 3.

4.12 У будинках дошкільних закладів повинна проектуватися витяжна вентиляція, як правило, з природним спонуканням. При відповідному обґрунтуванні для кухні, приміщень плавального басейну допускається використання механічної витяжної вентиляції.

4.13 В приміщенні для прання, прасувальній, душових, а також у підвальних приміщеннях будинків, які розміщуються на радонебезпечних ділянках, необхідно встановлювати у вертикальних витяжних каналах осьові малогабаритні вентилятори. Встановлення дефлекторів не рекомендується.

Видалення повітря із спалень, які мають наскрізне або кутове провітрювання, допускається передбачати через ігрові приміщення. Транзитні повітроводи не повинні проходити через ігрові, спальні, холи та вестибюлі.

4.14 Зовнішнє повітря, що подається у холодний період року до приміщень, обладнаних механічною витяжною вентиляцією, слід підігрівати конвекторами або радіаторами, що встановлюються у припливних шафах.

Електрообладнання

4.15 Електропостачання дошкільних закладів виконується за II категорією надійності від двох незалежних взаєморезервуючих джерел живлення. Електропостачання та розподільчу мережу зовнішнього освітлення на території закладів, як правило, слід здійснювати кабельними лініями.

Освітлення території передбачається відповідно до інструкції з проектування зовнішнього освітлення міст, селищ та сільських поселень.

4.16 Електрообладнання у будинках дитячих дошкільних закладів слід передбачати згідно з нормами проектування електрообладнання житлових та громадських будинків, правилами влаштування електроустановок (додаток 7, п.20 і п.23).

Електропривод та електрообладнання підйомників, а також технологічне обладнання харчоблоку та медичних приміщень проектується згідно з інструктивними документами відповідних міністерств та відомств.

4.17 У будинках дошкільних закладів необхідно передбачати такі види освітлення:

- робоче - у всіх приміщеннях;
- евакуаційне - у коридорах, холах, вестибюлях, на сходах, роздягальнях, кухнях, приміщеннях для прання;
- аварійне - в електрощитових, теплових пунктах, чергових пожежних постах;
- чергове - у спальнях будинків дитини, дошкільних дитячих будинків та цілодобових груп дошкільних закладів загального типу, а також у палатах приймально-карантинного відділення;
- ремонтне - у технічному підпіллі, теплових пунктах тощо.

4.18 Світильники чергового освітлення слід встановлювати над дверима на висоті не менше ніж 2,2 м від рівня підлоги. Допускається встановлення світильників на висоті 0,3 м від підлоги, але в такому разі напруга у мережі чергового освітлення повинна бути не більше 36 вольт. У спальнях, палатах ізолятора над дверними прорізами повинні бути встановлені світлові покажчики "Вихід" на висоті не менше ніж 2,2 м від підлоги, приєднані до мережі евакуаційного освітлення.

Бактерицидні лампи слід встановлювати у палатах ізоляторів, басейнах, залах ЛФК, медичних приміщеннях, залах для музичних та фізкультурних занять, ігрових. Наявність джерел ультрафіолетового випромінювання не враховується при визначенні рівня штучного освіт-

лення.

4.19 Встановлення штепсельних розеток треба передбачати у всіх приміщеннях. Розетки повинні бути обладнані захисним пристроєм, що закриває гніздо, якщо штепсельну вилку вийнято. Штепсельні розетки звичайного типу, що розміщуються у роздягальнях, ігрових, залах для музичних та фізкультурних занять, необхідно розташовувати на висоті 1,8 м від рівня підлоги.

4.20 Блискавкозахист, а також захисне заземлення медичної апаратури у фізіотерапевтичних кабінетах, процедурних та інших приміщеннях є обов'язковим та виконується згідно з відомчими інструкціями (додаток 7, п.25).

Зв'язок та сигналізація

4.21 У будинках дошкільних закладів слід передбачати влаштування телевізійної, радіотрансляційної та телефонної мережі, пожежної та охоронної сигналізації, а також централізовану систему оповіщення персоналу про пожежу. Приймальні пульти пожежної та охоронної сигналізації встановлюються у приміщенні, де забезпечується цілодобове чергування.

4.22 Антенна та кабельна розводка для приймання телепередач передбачається в ігрових, залах для музичних та фізкультурних занять та методичному кабінеті.

Радіоточки встановлюються в адміністративних і господарських приміщеннях, харчоблоці, залах для музичних та фізкультурних занять, ігрових та ігротеках.

Телефони встановлюються у кабінеті завідуючого, медичній кімнаті або кабінеті лікаря, методичному кабінеті, кімнаті завгоспа.

Селекторний двосторонній зв'язок завідуючого із завгоспом, груповими осередками, медичними приміщеннями, методичним кабінетом, кастелянською, харчоблоком допускається передбачати у дошкільних закладах місткістю 200 місць і більше.

4.23 Влаштування автоматичної пожежної сигналізації передбачається відповідно до норм з проектування пожежної автоматики будинків та споруд (додаток 7, п.16) у всіх приміщеннях дошкільних закладів, за винятком залу басейну, туалетних, душових, приміщення для прання, комори овочів, бойлерної, насосної, охолоджувальної камери, вентиляційної камери, мийних посуду і тари.

Додаток 1
(обов'язковий)

Кількість дітей у вікових групах дошкільних закладів,
будинках дитини, дитячих будинках для дошкільників та
групах короточасного перебування

Найменування груп, вік дітей	Кількість місць у групах			
	Дошкільні заклади загального типу	Будинки дитини	Дитячі будинки	Короточасного перебування
Ясельні загального типу				
молодші - до 1 року;	10	10	-	
середні - 1-2 роки;	15	10	-	10
старші - 2-3 роки	15	10	-	
Ясельні оздоровчі				
молодші - до 1 року;	-	10	-	
середні - 1-2 роки;	15	10	-	10
старші - 2-3 роки	15	10	-	
Дошкільні загального типу				
молодші - 3-4 роки;	20	-	15	
середні - 4-5 років;	20	-	15	15
старші - 5-6 років;	20	-	15	
підготовчі- 6-7 років	20	-	15	
Дошкільні оздоровчі				
молодші - 3-4 роки;	20	-	15	
середні - 4-5 років;	20	-	15	15
старші - 5-6 років;	20	-	15	
підготовчі- 6-7 років	20	-	15	

Примітка. У дошкільних закладах загального типу для сільської місцевості допускається передбачати змішані ясельно-дошкільні групи.

Кількість місць у змішаних групах дозволяється приймати до 15.

Додаток 2
(обов'язковий)

Санітарно-технічне обладнання будинків дошкільних закладів

Найменування приміщень	Умивальники		Унітази		Злив	Водо-	Піддон	Мийка	Руш-
					зі	роз-	з ду-	дво-	нико-
	дитячий	дорос-	дитя-	доро-	змі-	бір-	шовою	каме-	суши-
	з туал-	лий зі	чий	слий	шувачем	кран	на	зі	льник
	тним	змішу-					гнуч-	змі-	
	краном	вачем					кому	шу-	
							шланзі	вачем	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.Буфетна	-	-	-	-	-	-	-	1	-
2.Туалетна ясельних груп	2	1	1	1	1	-	1 гли-	-	-
3.Туалетна дошкільних груп	4	-	3	1	-	-	1 мілкий	-	1
4.Зал басейну	-	-	-	-	-	1	-	-	-
5.Душова та туалет при роздягальнях басейну	1	-	1	-	-	-	За п.3.47	-	-
6.Медична кімната	-	1	-	-	-	-	-	-	-
7.Приймальна ізолятора	1	-	-	-	-	-	-	-	-
8. Палата ізолятора	1	-	-	-	-	-	-	-	-
9.Туалетна ізолятора і приміщення дезінфікуючих засобів	-	1	-	-	1	-	1	-	1

Закінчення таблиці слідує

Закінчення таблиці додатку 2

Найменування приміщень	Умивальники		Унітази		Злив	Водо-	Піддон	Мийка	Руш-	
	дитячий	дорос-	дитя-	доро-	зі	роз-	з ду-	дво-	нико-	
	з туал-	лий зі	чий	слий	шувачем	бір-	шовою	каме-	суши-	
	тним	змішу-				ний	сіткою	рна	льник	
	краном	вачем				кран	на	зі		
							гнуч-	змі-		
							кому	шу-		
							шланзі	вачем		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
10 Оглядова будинків дитини	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
11 Палати карантинного відділення	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 Туалетна карантинного										
23- відділення	-	1	-	-	1	-	1	-	1	
13 Туалет персоналу	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
14 Душова	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Примітка. У кабінетах лікаря, фізіотерапевтичному, масажу слід передбачати по одному умивальнику зі змішувачем для дорослих. У ванно-душових приміщеннях дошкільних дитячих будинків додатково, а в туалетних будинків дитини для дітей до 1 року, санпропускнику, туалетних ізолятора будинків дитини та дитячих будинків замість душового піддону встановлюється ванна з гнучким шлангом.

Розрахункова температура повітря та кратність
повітрообміну у приміщеннях дошкільних закладів

Найменування приміщень	Розрахункова темпе- ратура повітря, оС		Повітрообмін за годину	
	у кліматичних зонах		Приплив	Витяжка
	IIВ, IIIБ, IIIВ	IУв		
Ігрові, роздягальні:				
- ясельних груп;	22	21	-	1,5
- молодших дошкільних груп	21	20	-	1,5
- середніх та старших дошкільних груп	20	19	-	1,5
Спальні:				
- ясельних груп;	21	20	-	1,5
- дошкільних груп	19	18	-	1,5
Туалетні:				
- ясельних груп;	22	21	-	1,5
- дошкільних груп	20	19	-	1,5
Буфетні	16	16	-	1,5
Зали для музичних та фізкультурних занять, ігротеки	19	18	-	1,5
Приміщення басейну	30	30	За розрахунком	
Медичні кімнати	22	21	-	1
Службово-побутові приміщення	18	17	-	1
Кухня (гарячий цех)	16	15	За розрахунком	
Пральня:				
- приміщення для прання	18	18	5	5
- сушильно-прасувальна	16	16	5	5
Кабінети:				
- фізіотерапії;	28	28	-	1,5
- масажу	28	28	-	1,5
Переходи	18	18	-	-

Примітка. У туалетах і душових басейну, туалетах персоналу, якщо вони проектується без вікон, витяжка повинна бути не менше трьохкратної.

Додаток 4
(рекомендований)

Контрольні питомі показники розрахункової
(нормованої) площі, загальної площі та будівельного
об'єму ясел-садків загального типу

Кількість місць	Співвідношення ясел-них та дошкільних груп	Мінімально допустимі площі приміщень та будівельний об'єм (не менше)			Рекомендовані площа приміщень та будівельний об'єм						
		Нормована площа (м2 на місце)	Загальна на площа (м2 на місце)	Будівельний об'єм (м3 на місце)	без басейну			з басейном			
					Нормована площа (м2 на місце)	Загальна площа (м2 на місце)	Будівельний об'єм (м3 на місце)	Нормована площа (м2 на місце)	Загальна площа (м2 на місце)	Будівельний об'єм (м3 на місце)	
35	1:1	11,6*	14,5,*	55,0*	14,1	17,5	66,5	-	-	-	
75	1:3	11,6	14,5	55,5	11,6	14,5	55,5	-	-	-	
110	2:4	10,6	13,5	51,5	11,1	14,0	53,5	12,5	16,0	60,5	
150	2:6	10,6	13,5	52,0	11,1	14,0	54,5	12,0	15,5	59,5	
220	4:8	10,2	13,5	49,0	10,9	14,0	51,5	11,5	15,0	55,0	
260	4:10	9,8	12,0	47,5	10,4	13,0	50,0	11,0	14,0	52,5	
У середньому:		10,5	13,5	52,0	11,0	14,0	53,0	12,0	15,0	57,0	

* Із складу приміщень виключено зал для музичних та фізкультурних занять.

Додаток 5
(обов'язковий)

Відстань від наземних, наземно-підземних гаражів
та автостоянок легкових автомобілів,
станцій технічного обслуговування автомобілів
та автозаправних станцій до меж ділянок дошкільних закладів
(Витяг з табл. 7.5 і табл. 7.5а ДБН [360-92*](#))

Нормативний параметр	Кількість автомобілів/постів СТО та АЗС				
	10 і менше	11-50	51-100	101-300	понад 300
Відстань, м	15/50	25/*	25	50	*

* Визначається за погодженням з органами Державного санітарного нагляду.

У чисельнику вказано мінімальну відстань від наземних, наземно-підземних гаражів та автостоянок легкових автомобілів, у знаменнику - відстань від станцій технічного обслуговування автомобілів та автозаправних станцій.

Додаток 6
(обов'язковий)

Відстань від будинку дошкільного закладу та його ділянки
до житлових і громадських будинків
(Витяг з табл. 6.2 ДБН [360-92](#)*)

Нормативний параметр	Від ділянки дошкільного закладу до будинків	Від будівлі дошкільного закладу до об'єктів
	магазин, підприємство харчування, побутового обслуговування	житловий будинок, школа, дошкільний заклад (до стін)
Відстань, м	25-50*	За нормами інсоляції та освітленості

* За погодженням з органами Державного санітарного нагляду допускається зменшувати відстань до 15 м для окремих груп магазинів.

Додаток 7
(обов'язковий)

Список основных нормативных документов, що використовуються
при проектуванні будинків дитячих дошкільних закладів,
на які наведені посилання у цих нормах

1. ДБН [360-92*](#) Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень
2. ДБН В.2.2-2-97 Громадські будинки та споруди
3. СНиП [2.01.01-82](#) Строительная климатология и геофизика
4. СНиП [2.01.02-85*](#) Противопожарные нормы
5. СНиП [II-3-79*II-3-79**](#) Строительная теплотехника
6. СНиП [II-4-79](#) Естественное и искусственное освещение
7. СНиП [II-7-81II-7-81**](#) Строительство в сейсмических районах
8. СНиП [II-12-77](#) Защита от шума
9. СНиП [2.01.07-85](#) Нагрузки и воздействия
10. СН [429-71](#) Указания по размещению объектов строительства и ограничению этажности в сейсмических районах
11. СНиП [2.01.09-91](#) Здания и сооружения на подрабатываемых территориях и просадочных грунтах
12. СНиП [2.01.15-90](#) Инженерная защита территорий, зданий и сооружений от опасных геологических процессов. Основные положения проектирования
13. СНиП [2.03.13-88](#) Полы
14. СНиП [2.04.01-85](#) Внутренний водопровод и канализация зданий
15. СНиП [2.04.05-91](#) Отопление, вентиляция и кондиционирование
16. СНиП [2.04.09-84](#) Пожарная автоматика зданий и сооружений
17. СНиП [3.05.06-85](#) Электротехнические устройства
18. СНиП [3.05.07-85](#) Системы автоматизации
19. СН [512-78](#) Инструкция по проектированию зданий и помещений для электронно-вычислительных машин
20. ПУЭ (1986г.) Правила устройства электроустановок
21. ВСН 46-86 Спортивные и физкультурно-оздоровительные сооружения
22. ВСН [52-86](#) Установки солнечного горячего водоснабжения
23. ВСН [59-88](#) Электрооборудование жилых и общественных зданий и сооружений
24. ВСН [60-89](#) Устройства связи, сигнализации и диспетчеризации инженерного оборудования
25. РД [34.21.122-87](#) Инструкция по устройству молниезащиты зданий и сооружений
26. РБН 356-91 Положения про радіаційний контроль на об'єктах будівництва та підприємствах будіндустрії і будматеріалів України
27. СанПин [3231-85](#) Санитарные правила устройства и содержания детских дошкольных учреждений
28. СанПин 5146-89 Временные санитарно-гигиенические нормы и правила устройства, оборудования, содержания и режима работы на персональных электронно-вычислительных машинах и видеодисплейных терминалах в кабинетах вычислительной техники и дисплейных классах всех типов средних учебных заведений

ЗМІСТ

	С.
1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	1
2 ВИМОГИ ДО ЗАБУДОВИ ДІЛЯНКИ	2
3 ОБ'ЄМНО-ПЛАНУВАЛЬНІ РІШЕННЯ	4
Приміщення дитячих груп	7
Приміщення для музичних, фізкультурних, навчальних занять та ігор	11
Медичні приміщення	12
Службово-побутові приміщення	14
Харчоблок	15
Пральня	16
4 ІНЖЕНЕРНЕ ОБЛАДНАННЯ ТА ВИМОГИ ДО ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ	16
Водопостачання та каналізація	16
Опалення та вентиляція	17
Електрообладнання	18
Зв'язок та сигналізація	19
ДОДАТОК 1	
Кількість дітей у вікових групах дошкільних закладів, будинках дитини, дитячих будинках для дошкільників та групах короткочасного перебування	20
ДОДАТОК 2	
Санітарно-технічне обладнання будинків дошкільних закладів	21
ДОДАТОК 3	
Розрахункова температура повітря та кратність повітрообміну у приміщеннях дошкільних закладів	23
ДОДАТОК 4	
Контрольні питомі показники розрахункової (нормованої) площі, загальної площі та будівельного об'єму ясел-садків загального типу	24
ДОДАТОК 5	
Відстань від наземних, наземно-підземних гаражів та авто- стоянок легкових автомобілів, станцій технічного обслугову- вання автомобілів та автозаправних станцій до меж ділянок дошкільних закладів	25
ДОДАТОК 6	
Відстань від будинку дошкільного закладу та його ділянки до житлових і громадських будинків	25
ДОДАТОК 7	
Список основних нормативних документів, що використовуються при проектуванні будинків дитячих дошкільних закладів, на які наведені посилання у цих нормах	27

ГОСУДАРСТВЕННЫЕ СТРОИТЕЛЬНЫЕ НОРМЫ УКРАИНЫ

ЗДАНИЯ И СООРУЖЕНИЯ ДЕТСКИХ
ДОШКОЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ

ДБН [В.2.2-4-97](#)

Издание официальное

Государственный комитет Украины
по делам градостроительства и архитектуры
Киев 1998

РАЗРАБОТАНЫ

ОАО КиевЗНИИЭП (д-р арх. Л.Н. Ковальский, архитектор В.Н. Трифонов – руководители; архитектор Б.Н. Губов, к.т.н. В.Ф. Гершкович, инженеры Л.В. Черкасская, Э.Р. Хизенко при участии архитектора Л.А. Филатовой);

УкрНИИПграждансельстрой (архитекторы А.С. Забаштанский, С.А. Флоре);

Украинским научно-гигиеническим центром МЗ Украины (кандидаты мед. наук Г.Н. Еременко, Н.С. Польша);

Главным санитарно-эпидемиологическим управлением МЗ Украины (Т.А. Цыбенко); Украинским центром государственного санэпид-надзора МЗ Украины (И.Е. Сапуга).

ВНЕСЕНЫ И ПОДГОТОВ-
ЛЕНЫ К УТВЕРЖДЕНИЮ

Главным управлением жилищно-гражданского строительства Госкомградостроительства Украины (канд. арх. Л.Х. Муляр, арх. А.П. Авдеенко, арх. Г.П. Яценко).

УТВЕРЖДЕНЫ

Приказом Госкомградостроительства Украины от 27.06.96 г. 117 и введены в действие с 1.01.98 г. приказом 136 от 6.08.97 г.

С введением в действие ДБН [В.2.2-4-97](#) утрачивают силу на территории Украины положения требований к детским дошкольным учреждениям СНиП [2.08.02-89](#) "Общественные здания и сооружения", ДБН 364-92 "Детские дошкольные учреждения для сельской местности Украины"

Настоящие строительные нормы ДБН "Здания и сооружения детских дошкольных учреждений" распространяются на проектирование новых и реконструкцию существующих зданий дошкольных учреждений общего типа (детских яслей, садов, яслей-садов), комплексов дошкольных учреждений, домов ребенка и детских домов для дошкольников, а также помещений для групп кратковременного пребывания детей, которые входят в состав зданий иного назначения.

Эти нормы являются обязательными для организаций и учреждений, осуществляющих проектную, строительную и инвестиционную деятельность на территории Украины, независимо от форм собственности и ведомственной принадлежности.

При проектировании детских дошкольных учреждений наряду с положениями настоящих норм следует также руководствоваться требованиями других действующих нормативно-инструктивных документов. Список основных нормативных документов, на которые даны соответствующие ссылки в этих нормах, приведен в приложении 7.

1 ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

1.1 В дошкольные учреждения общего типа могут включаться группы с различным режимом работы: дневные, круглосуточные, сокращенного пребывания, а также оздоровительные (реабилитационные) для ослабленных, часто болеющих детей, логопедические и т.п.

1.2 Расчетное количество детей в возрастных группах дошкольных учреждений и группах кратковременного пребывания детей дошкольного возраста принимается согласно обязательному приложению 1. Количество и соотношение возрастных групп принимается по заданию на проектирование.

1.3 Вместимость дошкольных учреждений общего типа не должна превышать 280 мест (14 групп), домов ребенка и дошкольных детских домов – не более 200 мест.

Вместимость и организационная структура комплексов дошкольных учреждений должна определяться заданием на проектирование по согласованию с органами образования и здравоохранения. Количество мест в каждом здании (корпусе) с помещениями детских групповых ячеек не должно превышать 280.

1.4 Дошкольные учреждения общего типа вместимостью до 160 мест разрешается объединять с начальными или основными школами, а в поселках городского типа и сельской местности при вместимости до 120 мест – с квартирой для обслуживающего персонала.

1.5 На летний период допускается увеличение количества мест в дошкольных учреждениях за счет строительства летних павильонов. Для учреждений на 60 и менее детей количество мест в павильонах не должно превышать числа мест в основном здании. Для учреждений большей вместимости общее число мест в павильонах не должно превышать 50% вместимости основного здания и быть не более 100.

Летние павильоны должны проектироваться неотапливаемыми вместимостью на 1-2 группы (до 40 мест). Состав и площади помещений пищеблока и прачечной следует определять из расчета максимального количества мест в дошкольном учреждении на летний период.

1.6 Помещения для групп кратковременного (до 3 часов) пребывания детей дошкольного возраста разрешается предусматривать в первых этажах жилых домов и общественных центров жилых образований. Количество групп должно определяться по местным условиям и согласовываться с органами здравоохранения и образования.

1.7 Здания дошкольных учреждений следует проектировать из материалов, разрешенных для строительства детских учреждений Министерством здравоохранения Украины (МЗ Украины).

2 ТРЕБОВАНИЯ К ЗАСТРОЙКЕ УЧАСТКА

2.1 Здания дошкольных учреждений следует размещать на обособленных земельных участках, располагаемых в соответствии с требованиями градостроительных норм (приложение 7, п.1; приложения 5 и 6).

Для групп кратковременного пребывания дошкольников, размещаемых в зданиях другого назначения, отдельные земельные участки не предусматриваются.

2.2 Разрешается непосредственное примыкание участков дошкольных учреждений общего типа к не имеющим окон торцам жилых домов, к которым пристраивается здание дошкольного учреждения.

Участки дошкольных учреждений с квартирой для персонала могут блокироваться с приусадебными участками, но с обязательным разделением оградой или полосой зеленых насаждений. Хозяйственные зоны при этом могут совмещаться.

2.3 Площади земельных участков дошкольных учреждений, размещаемых в жилой застройке, следует принимать из расчета на одно место: в дошкольных учреждениях общего типа и дошкольных детских домах вместимостью до 80 мест – не менее 45 м²; в домах ребенка той же вместимости – не менее 40 м²; в дошкольных учреждениях общего типа, дошкольных детских домах и домах ребенка вместимостью свыше 80 мест – не менее 40 м²; в комплексах дошкольных учреждений вместимостью свыше 350 мест – не менее 35 м².

В учреждениях с увеличением количества мест на летний период площади участков следует принимать по максимальной вместимости.

2.4 Уменьшение площадей участков за счет озеленения допускается:

- в условиях реконструкции - до 20%;
- при уклонах рельефа более 20% - до 15%;
- в городах-новостройках - до 10%;
- для дошкольных учреждений,
встроенно-пристроенных к жилым домам, - до 10%.

2.5 Озеленение участков дошкольных учреждений должно составлять не менее 20 м² на одно место.

В условиях реконструкции зданий или примыкания участков непосредственно к лесным или парковым территориям допускается уменьшение площади озеленения на 30%, или до 14 м² на место в дошкольном учреждении, а в комплексах дошкольных учреждений – до 12 м². В расчетную площадь озеленения следует включать газоны, травяные покрытия площадок, цветников, огород-ягодник.

2.6 Участки дошкольных учреждений должны оборудоваться поливочным водопроводом и иметь ограждение высотой не менее 1,6 м. По периметру участка устраивается защитная полоса из деревьев, кустарников и газонов шириной 3 м.

При высаживании деревьев и кустарников должны учитываться условия инсоляции, солнцезащиты, ветро-, шумо-, пылезащиты помещений здания и площадок.

2.7 На земельном участке должны быть предусмотрены такие функциональные зоны: застройки групповых площадок, спортивно-игровая, зеленых насаждений и хозяйственная. Выделяемые зоны и территории площадок должны разграничиваться живой изгородью.

2.8 Зона застройки участка включает капитальные здания, летние павильоны, крытые переходы и другие сооружения. Здания должны располагаться не ближе 25 м от красной линии улиц; для сельской местности при градостроительном обосновании и согласии органов санитарного надзора это расстояние может быть сокращено. Расстояние от зданий до ближайших жилых домов принимается по требованиям инсоляции и освещенности, а также по противопожарным требованиям (приложение 7, п.1). При расхождении санитарных и противопожарных нормативов принимается большее расстояние.

Ко всем зданиям зоны застройки должны быть предусмотрены по-

дъезды шириной не менее 3,5 м с твердым покрытием для пожарных машин, обеспечивающие доступ пожарных подразделений в каждое помещение.

2.9 В зоне групповых площадок следует предусматривать площадки для детей ясельного возраста до 3 лет площадью из расчета не менее 8,0 м² на место, площадки для дошкольников от 3 до 6 лет площадью не менее 7,5 м² на место, теневые навесы по числу групповых площадок площадью не менее 40 м² каждый. Навесы в площади площадок не включаются, а для групп, размещенных в летних павильонах, не устраиваются.

2.10 Площадки для детей ясельного возраста должны иметь травяное покрытие, площадки для дошкольников – частично травяное и частично (не более 60 м²) грунтовое покрытие с примесью твердых мелкозернистых местных строительных материалов, разрешенных к применению МЗ Украины.

2.1.1 Спортивно-игровая зона дошкольных учреждений вместимостью до 160 мест включает физкультурную площадку, предназначенную для одновременного использования одной группой. Для учреждений свыше 160 мест предусматриваются 2 физкультурные площадки – для ясельных и дошкольных групп. Площадки следует проектировать площадью из расчета не менее 13,5 м² на 1 ребенка в группе. Покрытия площадок выполняются из материалов, разрешенных к применению МЗ Украины.

2.12 На физкультурной площадке для занятий дошкольных групп должны быть предусмотрены: место для гимнастических снарядов, беговая дорожка не менее 30 м², яма для прыжков и лужайка для подвижных игр. При объединении площадок допускается создание детского мини-стадиона площадью не менее 400 м².

Для закаливания детей и организации игр с водой в спортивно-игровой зоне следует предусматривать гидроплощадку с твердым покрытием и отводом сточных вод в канализацию.

2.13 Расстояние от групповых, физкультурных, игровых площадок до ближайших жилых домов принимается не менее 12 м². Площадки следует соединять кольцевой дорожкой с твердым покрытием шириной не менее 1,5 м², разметкой и установкой дорожных знаков для обучения правилам поведения пешеходов, езды на велосипедах и педальных машинах. Кольцевая дорожка может быть совмещена с подъездом вокруг зданий.

2.14 Зона юных натуралистов в дошкольных учреждениях общего типа должна иметь участки овощных и плодовых культур общей площадью из расчета 0,75 м² на место в дошкольных группах, а в домах ребенка – участки плодовых культур площадью 0,5 м² на место. Дополнительно допускается оборудовать зооуголок площадью не менее 30 м².

Зона юных натуралистов в дошкольных детских домах включает участки овощных и плодовых культур, которые разрешается размещать централизованно или при групповых площадках площадью из расчета 1,5 м² на место. Допускается предусматривать теплицу с вольером для животных площадью не менее 150 м². Вольер следует располагать на расстоянии не менее 25 м от здания дошкольного учреждения и ближайших жилых домов.

2.15 Хозяйственную зону следует проектировать: для дошкольных учреждений общего типа вместимостью до 40 мест – не менее 70 м², вместимостью свыше 40 до 120 мест, а также детских домов и домов ребенка до 100 мест – не менее 100 м²; для дошкольных учреждений общего типа вместимостью более 120 мест – не менее 150 м²; для домов ребенка и дошкольных детских домов свыше 100 мест – не менее 200 м².

В сельской местности при отсутствии централизованной системы теплоснабжения, канализации и т.п. приведенные показатели могут быть увеличены исходя из местных условий по заданию на проектирование.

2.16 Хозяйственная зона должна размещаться со стороны входа в

производственные помещения пищеблока и прачечной, отделяться от групповых и физкультурных площадок, иметь твердое покрытие и самостоятельный въезд, изолированный, от входов на участок. В хозяйственной зоне предусматривается: закрытый мусоросборник площадью не менее 6 м², оснащенный хозяйственным водопроводом и канализацией; место для сушки белья и постельных принадлежностей не менее чем 15 м²; при необходимости – сарай и овощехранилище, площадь которых принимается по местным условиям.

При соответствующем обосновании допускается предусматривать гараж для служебных автомобилей для домов ребенка и дошкольных детских домов. Мусоросборник и гараж должны размещаться не ближе 25 м от основного здания, в условиях реконструкции это расстояние допускается сокращать до 20 м,

3 ОБЪЕМНО-ПЛАНИРОВОЧНЫЕ РЕШЕНИЯ

3.1 Дошкольные учреждения следует размещать, как правило, в отдельно стоящих зданиях. Наибольшую этажность зданий следует принимать в зависимости от количества мест и степени огнестойкости, указанных в таблице 1.

Комплексы дошкольных учреждений, формируемые из отдельно стоящих или сблокированных корпусов, должны быть не ниже II степени огнестойкости. Вместимость корпусов с помещениями групповых ячеек разрешается принимать не более приведенной в таблице 1.

3.2 Отапливаемые переходы между корпусами, а также веранды, пристроенные навесы, террасы, галереи следует проектировать той же степени огнестойкости, что и основные здания. Допускается принимать огнестойкость пристраиваемых к зданию навесов и веранд на одну степень ниже, чем основного здания при условии отделения их противопожарными стенами 1 типа.

Таблица 1

Количество мест	Степень огнестойкости не менее	Количество этажей
До 50	IV, V, IIIa	1
До 100	IIIб	1
До 150	III	2
До 280	II	2,3 (см.п.3.3)

3.3 Трехэтажные здания дошкольных учреждений разрешается проектировать в крупнейших, крупных и больших городах сейсмических районов с плотностью населения застройки свыше 400 чел/га при соблюдении специальных противопожарных мероприятий, а также в других населенных пунктах на участках со сложным рельефом при условии устройства непосредственных выходов с 1-го и 2-го этажей на уровень планировочной отметки земли.

Трехэтажные здания должны быть не ниже II степени огнестойкости независимо от числа мест и проектироваться в соответствии с пунктами 3.6, 3.12, 3.22 настоящих норм.

3.4 При размещении дошкольного учреждения в одном здании со школой степень огнестойкости следует принимать в соответствии с таблицей 1 по общему количеству мест, а при устройстве противопожарной стены 1-го типа между дошкольным учреждением и школой – по количеству мест в каждой части здания отдельно.

3.5 Допускается пристраивать дошкольные учреждения общего типа

не ниже II степени огнестойкости вместимостью до 160 мест к глухим торцам жилых зданий I-II степени огнестойкости, а также размещать в нижних этажах жилых домов кабинет заведующего, методкабинет, гардероб и туалеты персонала встроенно-пристроенных дошкольных учреждений общего типа вместимостью до 120 мест той же степени огнестойкости. При этом помещения дошкольных учреждений должны быть отделены противопожарными перегородками 1-го типа, перекрытиями 3-го типа, иметь выходы наружу, обособленные от входов в жилые здания.

3.6 Высота надземных этажей зданий детских дошкольных учреждений от пола до пола вышележащего этажа должна приниматься не менее 3,3 м. В надземных этажах следует размещать помещения детских групп, залы для музыкальных и физкультурных занятий, медицинские помещения, кухню. На третьем этаже допускается располагать помещения для старших групп, залы, игротеку-компьютерный класс, кабинет заведующего, методкабинет, комнату завхоза, кладовые: в цокольном этаже - служебно-бытовые помещения, кроме кабинета заведующего и методического кабинета, а также прачечную, охлаждаемые камеры и кладовые; в подвальном этаже - охлаждаемые камеры, овощехранилища, кладовые (за исключением кладовой сухих продуктов), столярно-слесарную мастерскую.

В зданиях дошкольных учреждений, размещаемых на радоноопасных участках, рекомендуется на первом этаже располагать помещения с ограниченным пребыванием детей (служебно-бытовые, медицинские, пищеблок, прачечную и др.) и усиливать герметизацию перекрытий над подвалом.

Высоту подвального этажа и технического подполья следует принимать по нормам проектирования общественных зданий и сооружений (приложение 7, п.2).

3.7 Объемно-планировочное решение зданий дошкольных учреждений для строительства во IIв, IIIб, IIIв климатических зонах должно приниматься, как правило, централизованным или блочным. Здания, размещаемые в степных районах этих зон, могут иметь замкнутые или полужамкнутые конфигурации и вентилируемые кровли.

Для строительства на подрабатываемых территориях, просадочных грунтах и в зонах с сейсмичностью 7 баллов и выше должны приниматься блочные решения, обеспечивающие разрезку здания деформационными швами на отсеки.

В IIIб, IV климатических зонах на территориях с уклоном рельефа более 35% допускаются ярусные и галерейные решения.

Устройство неотапливаемых переходов между блоками не разрешается.

3.8 В зданиях дошкольных учреждений следует предусматривать наружные входы в помещения для детей, а также центральный (служебный) вход в здание. Центральный вход допускается объединять со входом в помещения для детей дошкольного возраста.

Наружные входы в помещения для детей ясельного возраста должны быть, как правило, самостоятельными. Общие входы допускается проектировать из расчета не более чем на 2 ясельные или 4 дошкольные группы в дошкольных учреждениях общего типа, не более чем на 4 ясельные группы в домах ребенка и не более чем на 6 групп в дошкольных детских домах.

При наружных входах допускается проектировать холл-вестибюль на 2-4 группы из расчета 6 м² на каждую, а на одну группу - шлюз площадью не менее 4 м². При холлах-вестибюлях и шлюзах разрешается предусматривать детские туалеты из расчета один унитаз и один умывальник на 2-4 группы.

3.9 Наружный вход в вестибюль, холл или коридор зданий дошкольных учреждений следует проектировать с входным тамбуром. Наружные входы, ведущие непосредственно в групповые ячейки, следует проектировать с одним тамбуром для IV климатической зоны и с двумя тамбурами в остальных климатических зонах.

3.10 Пути эвакуации служат коридоры, лестничные клетки, ве-

ранды. Допускается также использовать переходы по плоской эксплуатируемой кровле, ведущие к лестничной клетке. Ширина коридоров, эвакуационных проходов должна быть не менее 1,4 м. Пути эвакуации должны отвечать требованиям пожарной безопасности, изложенным в нормах по проектированию общественных зданий и сооружений (приложение 7, п.2) и действующих противопожарных нормах.

При размещении дошкольного учреждения в одном здании со школой или квартирой персонала (см. п. 1.6) помещения дошкольного учреждения должны иметь обособленные выходы наружу, а пути эвакуации из помещений другого назначения не должны проходить через помещения дошкольного учреждения.

Внутренние стены и перегородки (в том числе из светопрозрачных материалов), отделяющие пути эвакуации, следует предусматривать из негорючих материалов с пределом огнестойкости не менее 0,75 часа.

3.11 С каждого этажа зданий дошкольных учреждений, а также из каждой детской ячейки должно быть предусмотрено не менее двух рассредоточенных выходов.

В качестве второго эвакуационного выхода со второго этажа зданий дошкольных учреждений II степени огнестойкости допускается использовать наружные открытые металлические лестницы с уклоном не более 45град.

Ширина маршей наружных открытых лестниц и дверей на их площадки должна быть рассчитана на число эвакуируемых, но не менее 0,8 м, а ширина сплошных проступей их ступеней – не менее 0,2 м.

3.12 Трехэтажные здания дошкольных учреждений должны иметь не менее двух внутренних лестниц, размещенных в лестничных клетках 1-го типа с шириной маршей не менее 1,2 м. Лестничные клетки, используемые для эвакуации, следует проектировать в соответствии с нормами по проектированию общественных зданий и сооружений и противопожарными нормами (приложение 7, п.п. 2 и 4).

3.13 На путях эвакуации отделка стен и потолков, покрытия полов в лестничных клетках и холлах-вестибюлях должны быть выполнены из негорючих материалов. В качестве утеплителя стен зданий дошкольных учреждений следует применять неорганические материалы.

3.14 Поручни и ограждения в зданиях дошкольных учреждений должны отвечать следующим требованиям:

- высота ограждений лестниц, используемых детьми, должна быть не менее 1,3 м, вертикальные элементы в ограждениях должны иметь просвет не более 0,1 м, горизонтальные членения не допускаются;
- поручни для взрослых должны располагаться на высоте 0,85 м, а для детей – у стен или на ограждении лестниц – на высоте 0,5 м;
- высота ограждений крылец, размещенных на уровне 0,45 м и больше от земли, должна быть не менее 0,8 м;
- на остекленных дверях с обеих сторон должны предусматриваться защитные решетки на высоту не менее 1,2 м.

Устанавливать решетки на окнах помещений, где находятся дети, не допускается.

3.15 Ориентацию окон помещений по сторонам горизонта следует принимать по таблице 2.

Таблица 2

Наименование помещений	Ориентация окон помещений			
	севернее 48о с.ш.		45о-48о с.ш.	
	Опт.	Допустим.	Опт.	Допустим.
Игровая	Ю	65о-295о	Ю	85о-275о
Спальня	В	Любая	В	Любая
Залы, палаты, игротека, комната ручного труда	Ю	-"-	Ю	-"-
Кухня, заготовительный цех	С	-"-	С	Кроме 170о-230о
Медкабинеты	В	-"-	В	Любая
Компьютерный класс	С	95о-265о	С	115о-245о
Зал бассейна	Ю	Будь-яка	Ю	Любая

3.16 Естественное освещение помещений и коридоров дошкольных учреждений следует проектировать в соответствии с действующими нормами (приложение 7, п.6) и предусматривать преимущественно прямое боковое освещение.

Освещение вторым (непрямым) светом допускается для помещения персонала (гардеробной), моечной кухонной посуды, раздевальных при бассейне. Для освещения вторым светом следует использовать перегородки из стеклоблоков, фрамуги и остекленные двери смежных помещений, имеющих прямое боковое освещение.

Допускается не предусматривать естественного освещения в буфетных, кладовых (включая кладовую чистого белья при наличии в здании кастильянской), а также душевых при изоляторе и бассейне, туалетах персонала и технических помещениях.

3.17 Для ограничения перегрева помещений необходимо предусматривать стационарные или трансформируемые солнцезащитные устройства на окнах игровых, спален, залов для музыкальных и физкультурных занятий, палат изолятора, зала кухни, заготовочного цеха и прачечной при ориентации окон на сектор горизонта 130град.-275град. для районов севернее 48Град. с.ш., и на сектор горизонта 90град.-200град. для районов 45град.-48град.с.ш.

Солнцезащитные устройства на окнах должны выполняться из негорючих материалов и не препятствовать эвакуации детей и персонала из здания.

3.18 Структуру зданий дошкольных учреждений следует создавать на основе функциональнообъединенных групп помещений: детских ячеек; помещений для музыкальных, физкультурных, учебных занятий и игр; медицинских; служебно-бытовых помещений; пищеблока; прачечной.

Помещения детских групп

3.19 Каждая возрастная группа детей в дошкольных учреждениях общего типа должна размещаться в помещениях групповой ячейки, в домах ребенка и дошкольных детских домах - в помещениях жилой ячейки. Групповая (жилая) ячейка, предназначенная для детей одного возраста, должна быть изолирована от остальных детских ячеек и иметь удо-

бные связи с функциональными группами других помещений.

В дошкольных учреждениях общего типа допускается применение ячеек универсального типа: для детей ясельного или дошкольного возраста.

3.20 Групповые ячейки для детей ясельного возраста, как правило, должны располагаться на первом этаже в непосредственной связи с земельным участком. В домах ребенка жилые ячейки для детей старше одного года допускается размещать на втором этаже.

Под детскими ячейками запрещается размещать кладовые, столярно-слесарную мастерскую, мастерские по ремонту обуви и одежды, а также помещения, в которых имеются источники шума и вибраций.

3.21 Эвакуация людей из групповой или жилой ячейки через помещения другой запрещается.

Второй (эвакуационный) выход из помещений групповой ячейки дошкольных учреждений общего типа, жилой ячейки домов ребенка и дошкольных детских домов следует предусматривать из игровой; допускается - из спальни.

Эвакуационный выход должен проектироваться с открыванием наружу, ширина двери принимается по расчету, но не менее 0,8 м.

3.22 В трехэтажных зданиях из каждой групповой или жилой ячейки, расположенной на втором и третьем этажах, должны быть запроектированы рассредоточенные выходы на две лестничные клетки 1-го типа. Коридоры, соединяющие лестничные клетки, следует разделять противопожарными дверями 2-го типа из условия обеспечения выхода из каждой ячейки в разные отсеки коридора. Входные двери детских ячеек должны быть выполнены с уплотнением в притворах.

3.23 Вместимость помещений, выходящих в тупиковый коридор или холл, должна быть рассчитана не более чем на 80 человек. Расстояние по коридору от выхода из детской ячейки до выхода наружу или в лестничную клетку необходимо принимать по таблице 3, принимая плотность людского потока при эвакуации свыше 5 чел/м².

Таблица 3

Расположение выхода из детской ячейки	Степень огнестойкости зданий	Расстояние до выхода наружу или на лестницу, м
Между лестничными клетками или наружными выходами	II-III	20
	IIIб, IV	15
	IIIа, V	10
Выход в тупиковый коридор или холл	II-III	10
	IIIб, IV	7
	IIIа, V	5

3.24 В помещении группы кратковременного пребывания детей (см. п.1.6) следует предусматривать обособленный вход и самостоятельный эвакуационный выход. При размещении помещений групп в общественных зданиях допускается предусматривать входы из вестибюлей или общих коридоров.

3.25 Минимальный состав помещений для групп кратковременного пребывания детей должен включать: раздевальную, игровую, туалетную, гардеробную с туалетом и душевой для персонала, подсобное помещение из расчета не менее 5,5 м общей площади на одно место.

3.26 Групповые ячейки дошкольных учреждений общего типа должны

состоять из раздевальной, игровой, спальни, туалетной, буфетной. Состав и площади помещений детских ячеек, проектируемых в сельских дошкольных учреждениях для смешанных ясельно-дошкольных групп, принимаются как для дошкольных групп.

Для жилых ячеек домов ребенка дополнительно предусматривается комната воспитателя (отдыха персонала), помещение для сушки одежды, комната для хранения личных сезонных вещей, кладовая, ванно-душевое помещение.

В жилых ячейках дошкольных детских домов сверх того предусматривается помещение для приема пищи (столовая).

В летних павильонах для каждой группы детей следует предусмотреть раздевальную, игровую, спальню, туалетную, буфетную и кладовую.

3.27 Площади помещений детских ячеек дошкольных учреждений общего типа, домов ребенка и дошкольных детских домов следует принимать не менее указанных в таблице 4.

Таблица 4

Наименование помещений	Единица измерения	Дошкольные учреждения общего типа		Дома ребенка	Детские дома
		ясельные группы	дошкольные группы	ясельные группы	дошкольные группы
Раздевальня	м ² на 1 місце	1,2	0,9	1,4	1,2
Игровая	"	3,3	2,5	3,6	3,3
Столовая	"	-	-	-	1,8
Спальня	"	2,4	2,5	2,4	2,4
Веранда	"	-	-	2,4	-
Туалетная	"	1,1	1,0	1,2	0,9
Ванно-душевая	"	-	-	-	0,5
Буфетная	"	5,0	5,0	5,0	5,0
Кладовая	"	-	-	6,0	6,0
Комната персонала	"	-	-	9,0	9,0
Помещения:					
- сушка одежды	-	-	-	4,0	4,0
- хранение колясок	"	-	-	6,0	6,0
- хранение сезонных вещей	"	-	-	4,0	4,0

3.28 Помещение раздевальной в дошкольных учреждениях общего типа оборудуется персональными шкафчиками для хранения и сушки одежды и обуви детей (см. П.4.10),

Для домов ребенка и дошкольных детских домов смежно с раздевальными предусматриваются помещения для сушки верхней одежды и обуви, обеспеченные горячей водой и оборудованные вытяжной вентиляцией, а также кладовые для хранения колясок, санок и другого инвентаря.

3.29 Помещение игровой должно обладать возможностью внутренней перепланировки и пространственного выделения функциональных зон.

Игровая комната для смешанной ясельно-дошкольной группы может быть разделена на зоны остекленной перегородкой (с пределом огнестойкости 0,25 ч) высотой 1,8-2,0 м.

3.30 В групповых ячейках для детей дошкольного возраста детских учреждений общего типа допускается объединение игровой и спальни в единое пространство при помощи раздвижной перегородки с пределом огнестойкости 0,6 часа.

3.31 Размещать игровую в ячейке следует с учетом сквозного или углового проветривания. Допускается производить проветривание игровых через спальни.

3.32 Окна игровых не допускается располагать над окнами кухни, прачечной, плавательного бассейна. Не менее 50% окон игровых должны оборудоваться верхними фрамугами со щитками и рычажными приборами. Подоконники следует устанавливать на высоте 0,6 м от уровня пола.

3.33 Спальни должны размещаться, как правило, смежно с игровыми комнатами, оборудоваться шкафами для хранения запаса чистого белья и спальных принадлежностей. В домах ребенка и дошкольных детских домах следует проектировать несколько спален не более чем на 10 мест каждая.

3.34 Сокращение площади спален при реконструкции зданий дошкольных учреждений общего типа допускается не более чем до 2,1 м²/место. Если в детской ячейке предусматривается несколько спальных помещений, то допускается увеличение норм площади до 2,7 м²/место.

3.35 Столовая - отдельное помещение для приема пищи - предусматривается в составе жилых ячеек дошкольных детских домов. Столовая не может быть проходной, должна иметь отдельный вход и размещаться смежно с буфетной.

3.36 Туалетные в детских ячейках следует проектировать как единое помещение с естественным освещением, состоящее из зон уборной и умывальной. Ванно-душевую для детских домов необходимо выделять влагонепроницаемой перегородкой в отдельное помещение.

Для старшей и подготовительной групп следует предусматривать отдельные уборные для мальчиков и девочек. В зоне уборной должны размещаться в кабинах размером 0,75 x 0,80 м детские унитазы и в отдельной кабине - унитаз для взрослых. Экраны-перегородки между кабинами следует выполнять из негорючих материалов, а их высота должна быть 1,2 м (от пола). Слив (видуар) и детские унитазы для старшей ясельной группы могут устанавливаться без кабин.

В зоне умывальной следует предусматривать умывальники для детей и взрослых, полотенцесушитель, а в туалетных без ванны - душевой поддон, имеющий подходы с трех сторон. В ванно-душевой устанавливаются душевые поддоны, ванны со смесителем, ногомойка (ванночка для мытья ног).

Для детских групповых ячеек универсального типа следует предусматривать установку оборудования, обеспечивающего функционирование туалетной для детей как ясельного, так и дошкольного возраста.

3.37 Полы в помещениях детских ячеек должны быть из материалов, разрешенных к применению МЗ Украины, и быть влагостойкими. Полы в раздевальных, игровых и спальнях должны иметь утепленную основу. Для полов в туалетных и ванно-душевых следует применять керамические плитки.

3.38 Стены помещений детских ячеек должны быть гладкими, влагостойкими и обеспечивать возможность уборки влажным способом, коэ-

коэффициент отражения света должен быть 50–70%. Стены в туалетной, ванно-душевой, буфетной следует облицовывать глазурованной плиткой на высоту не менее 1,5 м. Отделка стен остальных помещений детских ячеек в зданиях II, III, IIIa, IIIб степеней огнестойкости должна выполняться из негорючих материалов.

Помещения для музыкальных, физкультурных, учебных занятий и игр

3.39 Число залов для музыкальных и физкультурных занятий в дошкольных учреждениях должно определяться заданием на проектирование, но не менее одного универсального зала в учреждении с двумя дошкольными или старшими ясельными группами и не менее двух залов (музыкального и физкультурного) при количестве старших ясельных и дошкольных групп 8 и более. При каждом зале следует предусматривать кладовые по 6 м².

3.40 Залы не должны быть проходными.

При наличии в здании отдельных залов для музыкальных и физкультурных занятий допускается их объединять при помощи раздвижной перегородки, обеспечивающей нормативную звукоизоляцию.

3.41 Площадь залов рассчитывается на проведение учебного занятия одновременно с одной группой. Площадь зала для музыкальных занятий в дошкольных учреждениях общего типа принимается из расчета не менее чем 3,7 м² на одно место в дошкольной группе, зала для физкультурных занятий и универсального зала – не менее 5 м². В учреждениях на 2 группы, а также при реконструкции зданий площадь универсального зала допускается принимать 4 м² на место в дошкольной группе. В домах ребенка и дошкольных детских домах площади залов следует принимать не менее 5 м² на место в ясельной или дошкольной группе.

3.42 Помещение игротеки в зданиях вместимостью 90 и более мест, а также комнату занятий с техническими средствами обучения (ТСО) или компьютерный класс в зданиях свыше 160 мест для дошкольных учреждений общего типа и дошкольных детских домов допускается предусматривать площадью не менее 50 м² каждое.

Комнату ручного труда (изотворчества) площадью не менее 42 м² и логопедический кабинет площадью не менее 12 м² допускается предусматривать в зданиях дошкольных детских домов вместимостью 90 и более мест, а также в дошкольных учреждениях общего типа вместимостью свыше 200 мест.

Помещение для индивидуальных музыкальных занятий площадью не менее 9 м² допускается предусматривать в зданиях дошкольных детских домов вместимостью свыше 90 мест.

3.43 Крытые плавательные бассейны для дошкольников следует проектировать с единовременной пропускной способностью:

- 2-4 ребенка – для домов ребенка;
- 10 детей (1 подгруппа) – в составе дошкольного учреждения общего типа, дошкольного детского дома;
- 20 детей (2 подгруппы по 10 детей) и более – для группы дошкольных учреждений, в составе комплекса дошкольных учреждений или кооперированного здания "ясли-сад – начальная школа".

3.44 В состав помещений бассейна должны включаться: зал с ванной, две раздевалные для мальчиков и девочек с туалетами и душевыми, комната тренера, комната медсестры, лаборатория анализа воды, узел управления и другие технические помещения, связанные с обслуживанием бассейна, кладовые инвентаря. При размещении дополнительной ванны для детей ясельного возраста следует предусмотреть отдельное помещение раздевальной.

3.45 В отдельно стоящих бассейнах с единовременной пропускной способностью 20 детей и более, помимо помещений, указанных в п.3.44, необходимо дополнительно предусмотреть вестибюль с гардеро-

бом площадью 36 м², кабинет заведующего - 9 м², комнату отдыха - 50 м².

В зале бассейна должна быть предусмотрена зона для разминки площадью не менее 24 м². В бассейнах с единственной пропускной способностью 10 детей допускается проектирование отдельного помещения для разминки площадью не менее 36 м², а в бассейнах с единовременной пропускной способностью 20 детей и более - помещение площадью не менее 60 м² с кладовой инвентаря 6 м².

3.46 Бассейн с единовременной пропускной способностью 20 детей должен оборудоваться ванной размером 10-12,5 х 6 м, а пропускной способностью 10 детей - ванной не менее 7 х 3 м. Ванна размером 3 х 2 м рассчитана на занятия с 2-4 детьми ясельного возраста и может использоваться как дополнительная для бассейнов большего размера.

Глубина ванны бассейна должна обеспечивать нормальное проведение занятий при изменении уровня воды с 0,6 м до 0,8 м от дна. По периметру ванны должна предусматриваться обходная дорожка шириной не менее 0,75 м и 1,5 м со стороны выхода из душевых, а также бортик высотой 0,15 м над полом и шириной 0,3 м. Уклон дна ванны в сторону выпуска воды должен быть не менее 1%.

3.47 Площадь раздевальной следует принимать из расчета не менее 1,2 м² на место при единовременной пропускной способности бассейна 10 детей и 1,0 м² - при 20. У каждой раздевальной следует предусматривать душевые из расчета 1 душевая сетка на 3 места и туалет на 1 унитаз и 1 умывальник.

В местах выхода из душевой на обходную дорожку должно быть предусмотрено устройство проходного ножного душа с непрерывным потоком свежей воды. Размер ванны душа должен быть не менее 0,8 м по направлению прохода, а его глубина - 0,1 м.

3.48 Комнату медсестры следует проектировать со входом из коридора не менее 6 м² в бассейнах с единовременной пропускной способностью 10 детей и площадью не менее 8 м² в более крупных бассейнах.

Лаборатория анализа воды площадью не менее 6 м² должна размещаться смежно с залом бассейна. Комната тренера должна проектироваться со входом из коридора, кабиной для переодевания, туалетом и душем общей площадью не менее 10 м².

3.49 Технические помещения, связанные с обслуживанием бассейна, должны иметь отдельный выход на хозяйственную зону, их площади и состав следует принимать по требованиям проектирования спортивных и физкультурно-оздоровительных сооружений (приложение 7, п.21).

3.50 Полы в физкультурном и музыкальном залах допускаются паркетные, в зале бассейна, душевых и туалетах их следует предусматривать из керамической плитки или мозаичного бетона, в технических помещениях - цементные, в остальных - из линолеума.

3.51 Отделка стен в физкультурном и музыкальном залах должна быть из негорючих материалов, влагостойкой и обеспечивать уборку влажным способом. Стены зала бассейна, туалетов и душевых бассейна следует облицовывать керамической глазурованной плиткой на высоту не менее 1,8 м.

Медицинские помещения

3.52 В дошкольных учреждениях общего типа предусматриваются следующие медицинские помещения: медицинская комната, процедурный и физиотерапевтический кабинеты, изолятор.

Медицинская комната и процедурный кабинет в зданиях без оздоровительных групп вместимостью до 100 мест размещаются в одном помещении площадью не менее 14 м² в зданиях свыше 100 мест, а также в зданиях с оздоровительными группами они должны размещаться в разных помещениях с раздельными входами площадью не менее 14 м² и 8 м² соответственно.

Медицинская комната проектируется смежно с одной из палат изо-

лятора. Между ними устраивается остекленный проем на высоте 1,2 м.

3.53 Физиотерапевтический кабинет в дошкольных учреждениях общего типа вместимостью от 70 до 100 мест проектируется площадью 9 м² вместимостью свыше 100 до 200 мест – не менее 12 м² в учреждениях свыше 200 мест, а также при наличии оздоровительных групп в дошкольных учреждениях любой вместимости – не менее 18 м².

3.54 Стоматологический кабинет и фитокомнату площадью не менее 8 м² каждые, кабинет врача-специалиста площадью не менее 9 м², а также кабинет лечебной физкультуры (ЛФК) площадью не менее 50 м² допускается предусматривать дополнительно в дошкольных учреждениях, в составе которых имеются оздоровительные и круглосуточные группы, охватывающие не менее 30% от общего количества детей.

3.55 Число мест в изоляторе дошкольного учреждения общего типа не должно превышать 1,5% проектной вместимости здания. В состав изолятора входят: приемная, палаты, туалетная и помещение для дезинфицирующих средств.

Приемная, если в изоляторе предусмотрена одна палата, принимается площадью не менее 6 м², если предусмотрено две палаты, – не менее 10 м². В приемной размещается мойка посуды, используемой заболевшим.

Палаты следует проектировать непроходными, рассчитанными на одно и два места, площадью не менее 6 м² и 9 м² соответственно.

Туалетная принимается площадью не менее 4 м², для хранения и приготовления дезинфицирующих средств выделяется отдельное помещение площадью 3 м².

3.56 Медицинские помещения домов ребенка и дошкольных детских домов должны включать: изолятор, кабинет врача площадью 14 м², старшей медсестры – 9 м², физиотерапевтический и фитокабинеты общей площадью не менее 36 м² процедурную стерилизационную – 12 м² помещение для аптеки – 9 м². Кроме того, в домах ребенка предусматривается помещение ЛФК площадью 50 м² и приемно-карантинное отделение, а в дошкольных детских домах – приемно-карантинное отделение и стоматологический кабинет площадью 9 м².

3.57 Количество мест в изоляторах домов ребенка, детских дошкольных домов принимается из расчета не менее 5% от проектной вместимости учреждений. В состав изолятора включаются: приемная не менее 12 м² одно-, двух- и трехкочные палаты площадью соответственно 6, 9 и 14 м², комната дежурной медсестры площадью 9 м² с остекленным проемом в одну из палат, буфет-раздаточная – 5 м², ванная – 4 м², туалет с комнатой для приготовления дезинфицирующих средств и хранения уборочного инвентаря площадью соответственно 4 и 5 м².

При изоляторе допускается предусматривать неотопливаемую веранду площадью 2 м² на 1 место его общей вместимости.

3.58 Количество мест в приемно-карантинном отделении домов ребенка и детских домов должно составлять 7–10% от проектной вместимости учреждения. В состав отделения домов ребенка включаются: вестибюль-ожидальня и приемная-смотровая площадью не менее 12 м² каждая, санпропускник (раздевальная с ванной) общей площадью 8 м² палаты-боксы на 2 места площадью не менее 12 м² каждая, буфетная площадью 5 м².

Приемно-карантинное отделение детских домов включает изоляционные палаты на 1 или 2 койки площадью 12 и 18 м² соответственно со шлюзом и туалетом.

3.59 Приемно-карантинное отделение и изолятор должны располагаться на первом этаже, иметь отдельные выходы наружу, а в домах ребенка и дошкольных детских домах размещаться таким образом, чтобы ванными, указанными в п.3.58, можно было пользоваться и для санитарной обработки детей, находящихся в палатах-боксах и изоляционных палатах.

Выходы из изолятора детских учреждений общего типа вместимостью до 160 мест, проектируемых для IIV, IIIБ, IIIV климатических

зон, допускается совмещать с общими входами в здания.

3.60 Полы и отделка стен в медицинских помещениях должны выполняться из материалов, разрешенных к применению Минздравом Украины, и обеспечивать возможность уборки влажным способом.

Для полов в туалетных, душевых, ванн следует применять керамическую плитку, для облицовки стен на высоту не менее 1,8м – глазурованную.

Служебно-бытовые помещения

3.61 В дошкольных учреждениях общего типа необходимо предусматривать кабинет заведующего, комнату завхоза, методический кабинет, кладовую чистого белья, хозяйственную кладовую, туалеты для персонала, холл-вестибюль.

3.62 Составы служебно-бытовых помещений детских домов и домов ребенка должны определяться заданием на проектирование в зависимости от типа и вместимости учреждения.

Рекомендуется предусматривать следующие группы помещений: административные, методиковоспитательные, для встреч с родственниками, обслуживающие мастерские (столярная, слесарная, по ремонту одежды и обуви детей), складские, бытовые (комната техперсонала, кастанская, парикмахерская, санузлы персонала), вестибюль с гардеробом.

3.63 Кабинет заведующего в дошкольных учреждениях общего типа вместимостью до 40 мест объединяется с комнатой завхоза и методическим кабинетом в одном помещении площадью не менее 12 м², в зданиях свыше 40 и до 200 мест проектируется отдельный кабинет заведующего площадью не менее 9 м², а в зданиях большей вместимости – не менее 12 м².

Отдельная комната для завхоза предусматривается площадью не менее 6 м² для зданий вместимостью свыше 60 мест.

3.64 Методический кабинет в дошкольных учреждениях вместимостью свыше 40 и до 100 мест принимается площадью не менее 12 м² свыше 100 и до 200 мест – 18 м², свыше 200 мест – 24 м². В методическом кабинете следует предусматривать место для работы детского психолога.

3.65 Хозяйственная кладовая площадью не менее 6 м² предусматривается в зданиях дошкольных учреждений общего типа вместимостью до 80 мест, в зданиях на 90–200 мест следует устраивать 2 хозяйственные площадью по 6 м² каждая, а в зданиях свыше 200 мест – 3 кладовые общей площадью 24 м².

Кладовые хранения обуви и личных вещей площадью не менее 4 м² каждая следует предусматривать дополнительно в домах ребенка и дошкольных детских домах.

3.66 Кладовую чистого белья в дошкольных учреждениях общего типа вместимостью до 120 мест следует проектировать площадью не менее 6 м², вместимостью свыше 120 мест – площадью 10 м². В домах ребенка и дошкольных детских домах площадь кладовой принимается не менее 10м².

Кладовую грязного белья площадью до 6 м² допускается проектировать в детских учреждениях на 120 и более мест.

Двери кладовых должны быть противопожарными 2-го типа.

3.67 Комнату кастанщи (кастанскую) площадью не менее 6 м² следует предусматривать в дошкольных учреждениях общего типа вместимостью свыше 200 мест. В домах ребенка и дошкольных детских домах вместимостью 90 и более мест следует проектировать кастанскую-примерочную площадью не менее 14 м².

3.68 Комнату технического персонала площадью не менее 8 м² и столярно-слесарную мастерскую площадью не менее 18 м² допускается проектировать в дошкольных учреждениях общего типа вместимостью свыше 120 мест. В зданиях вместимостью более 200 мест – комнату

психологической разгрузки площадью не менее 12 м².

Холл-вестибюль в зданиях вместимостью от 90 и до 200 мест принимается площадью не менее 12 м², свыше 200 мест – не менее 18 м².

Помещения для починки обуви и белья площадью 8 м² каждое, парикмахерскую не менее 7 м², а также кладовую при комнате техперсонала площадью 4 м² допускается предусматривать дополнительно в домах ребенка и детских домах вместимостью 120 и более мест.

Туалеты персонала следует оборудовать одним унитазом и одним умывальником.

3.69 Полы и стены в административных, методико-воспитательных помещениях и мастерских должны быть влагостойкими и обеспечивать возможность уборки влажным способом, коэффициент отражения света должен быть в пределах 50–70%.

Пищеблок

3.70 В дошкольных учреждениях необходимо проектировать пищеблока, работающие на сырье. Технологическое оборудование пищеблоков следует принимать на электричестве.

3.71 Состав и площади помещений пищеблоков следует принимать не менее указанных в таблице 5.

Таблица 5

Наименование помещений	Площадь помещений пищеблока, м ² , при количестве мест в здании			
	до 40	свыше 40 до 120	свыше 120 до 200	свыше 200 до 280
Кухня с раздаточной	18	24	28	34
Мойка кухонной посуды	5	6	8	10
Заготовительный цех *	8	10	12	16
Охлаждаемые камеры	–	–	7	9
Кладовая сухих продуктов	8	8	8	10
Кладовая овощей	4	6	8	12
Загрузочная **	8	10	12	14
Комната персонала	6	9–12	16	12
Столовая персонала	–	–	–	10
Душевая	На одну сетку			
Туалет персонала	1 унитаз и 1 умывальник			

3.72 Из пищеблоков следует предусматривать отдельный выход наружу. Эвакуационный выход через загрузочную, а также проходные кладовые или проход через кухню не допускается.

Для приема и транспортировки продуктов в складские помещения должны быть предусмотрены соответствующие средства механизации.

3.73 Для вертикальной транспортировки пищи во всех трехэтажных зданиях, а также двухэтажных вместимостью 150 и более мест должны устанавливаться грузовые подъемники грузоподъемностью 100 кг.

Не допускается установка подъемников, вентиляционных и охлаждаемых камер смежно или над (под) игровыми и спальнями. При размещении их рядом с залами, игротеккой, учебным (компьютерным) классом необходимо устройство звукоизоляции.

3.74 Полы в помещениях пищеблока выполняются из керамической плитки с гладкой поверхностью, отделка стен должна быть влагостойкой и обеспечивать возможность уборки помещений влажным способом; стены кухонного зала, моечной, заготовочного цеха, охлаждаемых камер, душевой, туалета должны облицовываться глазурованной плиткой на высоту не менее 1,8 м.

Прачечная

3.75 Площадь прачечной определяется в зависимости от устанавливаемого оборудования и объема белья, непосредственно стираемого в дошкольном учреждении, но не менее 14 м² при вместимости здания до 40 мест; не менее 18 м² для зданий свыше 40 до 60 мест; 24 м² – свыше 60 до 120 мест; 30 м² – свыше 120 до 200 мест; не менее 40 м² – свыше 200 мест.

3.76 Прачечная для дошкольных учреждений общего типа проектируется из двух помещений: стиральной и сушильно-гладильной, а для домов ребенка и детских домов из трех: стиральной, сушильной, гладильной, размещаемых смежно. В зданиях вместимостью до 120 мест допускается проектировать общий вход в прачечную, для зданий большей вместимости входы в стиральную и сушильно-гладильную следует делать раздельными. Двери сушильно-гладильной и гладильной должны быть противопожарными 2-го типа.

Располагать входы в прачечные против входов в групповые ячейки, пищеблок и медицинские помещения не допускается. Из прачечной следует предусматривать выход на хозяйственную зону участка, который может быть совмещен со служебным входом для зданий вместимостью до 120 мест.

3.77 Помещение для сортировки и сдачи грязного белья площадью 4 м² следует предусматривать в дошкольных учреждениях до 280 мест включительно при обслуживании их централизованной прачечной. Для учреждений большей вместимости площадь помещения увеличивается до 6 м².

3.78 Полы и стены в гладильной, сушильной, помещениях сортировки и сдачи белья должны быть влагостойкими, полы в стиральной выполняются из керамической плитки, а стены облицовываются глазурованной плиткой на высоту не менее 1,8 м.

4 ИНЖЕНЕРНОЕ ОБОРУДОВАНИЕ И ТРЕБОВАНИЯ К ЭНЕРГОСБЕРЕЖЕНИЮ

Водоснабжение и канализация

4.1 Здания дошкольных учреждений должны оборудоваться системами хозяйственно-питьевого, противопожарного, горячего водоснабжения, канализацией и водостоком в соответствии с нормами проектирования внутреннего водопровода и канализации зданий (приложение 7, п.14).

При проектировании водоснабжения здания дошкольных учреждений, как правило, следует присоединять к закольцованным участкам водопроводной сети.

В районах, где не обеспечивается непрерывное водоснабжение, здания дошкольных учреждений по согласованию с заказчиком следует оборудовать резервными емкостями для суточного запаса воды.

4.2 Дошкольные учреждения вместимостью до 40 мест, строящиеся в неканализованных районах, допускается проектировать с локальными очистными сооружениями.

4.3 Санитарно-техническое оборудование зданий дошкольных учре-

ждений следует предусматривать согласно приложению 2. Высоту установки умывальников для детей ясельного возраста следует принимать 0,4 м, а для детей дошкольного возраста – 0,5 м, ванн на постаментах – 0,6 м. Душевая сетка с гибким шлангом должна устанавливаться на высоте 1,5 м над днищем поддона, на высоте 0,15 м над бортом поддона необходимо установить дополнительный кронштейн для подвески душевой сетки.

4.4 Бассейны должны проектироваться с обеззараживанием, очисткой и, как правило, рециркуляцией воды с добавлением свежей в объеме, равном 10% емкости ванны в сутки.

Бассейны с ваннами емкостью 20 м³ и менее допускается проектировать без рециркуляции с подачей свежей воды в объеме, равном 20% емкости ванны в час.

Бассейны следует проектировать с устройствами вторичного использования тепла сбрасываемой воды, охлаждая ее в теплообменниках.

4.5 Температура воды в бассейне не должна быть выше 32град.С и ниже 29град.С. Температура горячей воды, подаваемой на краны смесителей, устанавливаемых в душевых и умывальных для детей, должна быть не выше 37град.С и не ниже 34град.С.

4.6 Устройство трапов следует предусматривать в кухне, заготовочном цехе, моечной кухонной посуды, загрузочной, стиральной и душевых бассейнах, туалетных детских ячеек.

Отопление и вентиляция

4.7 Здания дошкольных учреждений должны подключаться, как правило, к системам централизованного теплоснабжения. При невозможности такого подключения следует проектировать теплогенераторы при соблюдении требований норм по проектированию котельных установок, которые рекомендуется монтировать в комплексе с альтернативными источниками тепла, например, солнечными коллекторами для летнего горячего водоснабжения (приложение 7, п.22).

Здания, подключаемые к системам централизованного теплоснабжения, должны быть оборудованы счетчиками теплоты.

Мероприятия по энергоснабжению необходимо выполнять в соответствии с требованиями норм по проектированию общественных зданий и сооружений (приложение 7, п.2).

4.8 Печное отопление проектировать запрещается. В отдельных случаях при обосновании и согласовании с территориальными органами государственной пожарной охраны допускается применение печного отопления в одноэтажных зданиях для сельской местности вместимостью не более 20 мест.

Применение электрического отопления с замоноличенными в бетон греющими кабелями не допускается.

4.9 Системы отопления и вентиляции зданий дошкольных учреждений следует проектировать в соответствии с требованиями действующих норм (приложение 7, п.15).

Температура поверхности пола игровых, расположенных на 1 этаже, а также спален и раздевалных для ослабленных детей в течение отопительного периода должна быть 23град.С за счет подогрева пола.

На поверхности обходных дорожек бассейна в период эксплуатации должна поддерживаться температура 26–28град.С.

4.10 Отопительные приборы должны быть защищены негорючими экранами или решетками, изготовленными из материалов, разрешенных к применению МЗ Украины.

Шкафы для сушки детской одежды в раздевалных, а также полотенцесушители в туалетных должны обогреваться водой в течение всего года. Объем воздуха, удаляемого из одного шкафа, следует принимать не менее 10 м³/ч.

4.1 1 Расчетную температуру воздуха и кратность воздухообмена

в помещениях следует принимать по таблице приложения 3.

4.12 В зданиях дошкольных учреждений должна проектироваться вытяжная вентиляция, как правило, с естественным побуждением. При соответствующем обосновании для кухни, помещений плавательного бассейна допускается применение механической вытяжной вентиляции.

4.13 В стиральной, гладильной, душевых, а также в подвальных помещениях зданий, размещенных на радоноопасных участках, необходимо устанавливать в вертикальных вытяжных каналах осевые малогабаритные вентиляторы. Установка дефлекторов не рекомендуется.

Удаление воздуха из спален, имеющих сквозное или угловое проветривание, допускается предусматривать через игровые помещения. Транзитные воздуховоды не должны проходить через игровые, спальни, холлы и вестибюли.

4.14 Наружный воздух, подаваемый в холодный период года в помещения, оборудованные механической вытяжной вентиляцией, следует подогревать конвекторами или радиаторами, установленными в приточных шкафах.

Электрооборудование

4.15 Электроснабжение дошкольных учреждений выполняется по II категории надежности от двух независимых взаимнорезервирующих источников питания. Электроснабжение и распределительные сети наружного освещения на территории учреждений, как правило, следует осуществлять кабельными линиями.

Освещение территории предусматривается в соответствии с инструкцией по проектированию наружного освещения городов, поселков и сельских населенных пунктов.

4.16 Электрооборудование в зданиях детских дошкольных учреждений следует предусматривать соответственно нормам проектирования электрооборудования жилых и общественных зданий, правилам устройства электроустановок (приложение 7, п.20 и п.23).

Электропривод и электрооборудование подъемников, а также технологическое оборудование пищеблока и медицинских помещений проектируется согласно инструктивным документам соответствующих министерств и ведомств.

4.17 В зданиях дошкольных учреждений необходимо предусматривать следующие виды освещения:

- рабочее - во всех помещениях;
- эвакуационное - в коридорах, холлах, вестибюлях, на лестницах, раздевальных, кухнях, стиральных;
- аварийное - в электрощитовых, тепловых пунктах, дежурных пожарных постах;
- дежурное - в спальнях домов ребенка, дошкольных детских домов и круглосуточных групп дошкольных учреждений общего типа, а также палатах приемно-карантинного отделения;
- ремонтное - в техническом подполье, тепловых пунктах и т.п.

4.18 Светильники дежурного освещения следует устанавливать над дверными проемами на высоте не менее 2,2 м от уровня пола. Допускается установка светильников на высоте 0,3 м от пола, но при этом напряжение в сети дежурного освещения должно быть не более 36 вольт. В спальнях, палатах изолятора над дверными проемами должны быть установлены световые показатели "Выход" на высоте не менее 2,2 м от пола, присоединенные к сети эвакуационного освещения.

Бактерицидные лампы следует устанавливать в палатах изоляторов, бассейнах, залах ЛФК, медицинских помещениях, залах для музыкальных и физкультурных занятий, игровых. Наличие источников ультрафиолетового излучения не учитывается при определении уровня искусственного освещения.

4.19 Установку штепсельных розеток следует предусматривать во

в всех помещениях. Розетки должны быть снабжены защитным устройством, закрывающим гнезда при вынутой вилке. Штепсельные розетки обычного типа, размещаемые в раздевальных, игровых, залах для музыкальных и физкультурных занятий, необходимо располагать на высоте 1,8 м от уровня пола.

4.20 Молниезащита, а также защитное заземление технологического оборудования и медицинской аппаратуры в физиотерапевтических, процедурных и прочих помещениях являются обязательными и производятся согласно ведомственным инструкциям (приложение 7, п.25).

Связь и сигнализация

4.21 В зданиях дошкольных учреждений следует предусматривать устройство телевизионной, радиотрансляционной и телефонной сетей, пожарной и охранной сигнализации, а также централизованную систему оповещения персонала о пожаре. Приемные пульта пожарной и охранной сигнализации устанавливаются в помещении, где обеспечивается круглосуточное дежурство.

4.22 Антенная и кабельная разводка для приема телепередач предусматривается в игровых, залах для музыкальных и физкультурных занятий и методическом кабинете.

Радиоточки устанавливаются в административных и хозяйственных помещениях, пищеблоке, залах для музыкальных и физкультурных занятий, игровых и игротеках.

Телефоны устанавливаются в кабинете заведующего, медицинской комнате или кабинете врача, методическом кабинете, комнате завхоза.

Селекторную двухстороннюю связь заведующего с завхозом, групповыми ячейками, медицинскими помещениями, методическим кабинетом, кастилянской, пищеблоком допускается предусматривать в дошкольных учреждениях вместимостью 200 мест и более.

4.23 Устройство автоматической пожарной сигнализации предусматривается в соответствии с нормами по проектированию пожарной автоматики зданий и сооружений (приложение 7, п.16) во всех помещениях дошкольных учреждений, кроме зала бассейна, туалетных, душевых, стиральной, кладовой овощей, бойлерной, насосной, охлаждаемой камеры, венткамеры, моечных посуды и тары.

Приложение 1
(обязательное)

Численность детей в возрастных группах дошкольных учреждений,
домах ребенка, детских домах для дошкольников
и группах кратковременного пребывания

Наименование групп, возраст детей	Количество мест в группах			
	Детские	Дома	Детские	Кратковременно- го пребывания
	учреждения	ребенка	дома	
	общего типа			
Ясельные общего типа				
младшие - до 1 гола;	10	10	-	10
средние - 1-2 года;	15	10	-	
старшие - 2-3 года	15	10	-	
Ясельные оздоровительные				
младшие - до 1 гола;	-	10	-	10
средние - 1-2 года;	15	10	-	
старшие - 2-3 года	15	10	-	
Дошкольные общего типа				
младшие - 3-4 года;	20	-	15	15
средние - 4-5 года;	20	-	15	
старшие - 5-6 года;	20	-	15	
подготовительные - 6-7 лет	20	-	15	
Дошкольные оздоровительные				
младшие - 3-4 года;	20	-	15	15
средние - 4-5 года;	20	-	15	
старшие - 5-6 года;	20	-	15	
подготовительные - 6-7 лет	20	-	15	

Примечание. В дошкольных учреждениях общего типа для сельской местности допускается предусматривать смешанные ясельно-дошкольные группы. Количество мест в смешанных группах разрешается принимать до 15.

Приложение 2 (обязательное)
Санитарно-техническое оборудование зданий
дошкольных учреждений

Наименование помещений	Умывальники		Унитазы		Слив	Водо-	Поддон	Мойка	Поло-
	детский	взрос-	детс-	взро-	со	раз-	с ду-	двух-	тен-
	с туале-	лый со	кий	слый	сме-	бор-	сеткой	каме-	цусу-
	тным	смеси-			телем	кран	на	со	тель
	краном	телем					гибком	сме-	
							шланге	си-	
							телем		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.Буфетная	-	-	-	-	-	-	-	1	-
2.Туалетная ясельных групп	2	1	1	1	1	-	1 гли- бокий	-	-
3.Туалетная дошко- льных групп	4	-	3	1	-	-	1 мілкий	-	1
4.Зал бассейна	-	-	-	-	-	1	-	-	-
5.Душевая и туалет при роздягальнях бассейна	1	-	1	-	-	-	За п.3.47	-	-
6.Медицинская комната	-	1	-	-	-	-	-	-	-
7.Приемная изолятора	1	-	-	-	-	-	-	-	-
8. Палата изолятора	1	-	-	-	-	-	-	-	-
9.Туалетная изолятора и помещение дезинфицирующих средств	-	1	-	-	1	-	1	-	1

Окончание таблицы следует

Окончание таблицы приложения 2

Наименование помещений	Умывальники		Унитазы		Слив	Водо-	Поддон	Мойка	Поло-
	детский	взрос-	детс-	взро-	сме-	раз-	с ду-	двух-	тен-
	с туале-	тый со	кий	тый	си-	бор-	сеткой	рная	цусу-
	тным	смеси-		слый	телем	кран	на	со	тель
	краном	телем					гибком	сме-	
							шланге	си-	
								телем	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10 Смотровая домов ребенка	-	-	1	-	-	-	-	-	-
11 Палаты карантинного отделения	1	-	-	-	-	-	-	-	-
12 Тулетная карантинного отделения	-	1	-	-	1	-	1	-	1
13 Туалет персонала	-	1	-	1	-	-	-	-	-
14 Душевая	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Примечание. В кабинетах врача, физиотерапевтическом, массажа следует предусматривать по одному умывальнику со смесителем для взрослых. В ванно-душевых

помещениях дошкольных детских домов дополнительно, а в туалетных домов ребенка

для детей до одного года, санпропускнике, туалетных изолятора домов ребенка и детских домов вместо душевого поддона устанавливается ванна с гибким шлангом.

Расчетная температура воздуха и кратность воздухообмена
в помещениях дошкольных учреждений

Наименование помещений	Расчетная температура воздуха, оС		Воздухообмен за час	
	в климатических зонах		Приток	Вытяжка
	IIВ, IIIБ, IIIВ	IУв		
Игровые, раздевальные:				
- ясельных групп;	22	21	-	1,5
- младших дошкольных групп;	21	20	-	1,5
- средних и старших дошкольных групп	20	19	-	1,5
Спальни:				
- ясельных групп;	21	20	-	1,5
- дошкольных групп	19	18	-	1,5
Туалетные:				
- ясельных групп;	22	21	-	1,5
- дошкольных групп	20	19	-	1,5
Буфетные	16	16	-	1,5
Залы для музыкальных и физкультурных занятий, игротеки	19	18	-	1,5
Помещения бассейна	30	30	За роз	хунком
Медицинские комнаты	22	21	-	1
Служебно-бытовые помещения	18	17	-	1
Кухня (горячий цех)	16	15	За роз	зрахунком
Прачечная:				
- стиральная;	18	18	5	5
- сушильно-гладильная	16	16	5	5
Кабинеты:				
- физиотерапии;	28	28	-	1,5
- массажа	28	28	-	1,5
Переходы	18	18	-	-

Примечание. В туалетах и душевых бассейна, туалетах персонала, если они проектируются без окон, вытяжка должна быть не менее трехкратной.

Приложение 4
(рекомендуемое)

Контрольные удельные показатели расчетной
(нормируемой) площади, общей площади и строительного
объема яслей-садов общего типа

Количество мест	Соотношение ясельных и дошкольных групп	Минимально допустимые площади помещений и строительный объем (не менее)			Рекомендуемые площадь помещений и строительный объем					
		Нормируемая площадь (м ² на место)	Общая площадь (м ² на место)	Строительный объем (м ³ на место)	без бассейна			с бассейном		
		площадь (м ² на место)	площадь (м ² на место)	объем (м ³ на место)	Нормируемая площадь (м ² на место)	Общая площадь (м ² на место)	Строительный объем (м ³ на место)	Нормируемая площадь (м ² на место)	Общая площадь (м ² на место)	Строительный объем (м ³ на место)
35	1:1	11,6*	14,5*	55,0*	14,1	17,5	66,5	-	-	-
75	1:3	11,6	14,5	55,5	11,6	14,5	55,5	-	-	-
110	2:4	10,6	13,5	51,5	11,1	14,0	53,5	12,5	16,0	60,5
150	2:6	10,6	13,5	52,0	11,1	14,0	54,5	12,0	15,5	59,5
220	4:8	10,2	13,5	49,0	10,9	14,0	51,5	11,5	15,0	55,0
260	4:10	9,8	12,0	47,5	10,4	13,0	50,0	11,0	14,0	52,5
У среднем:		10,5	13,5	52,0	11,0	14,0	53,0	12,0	15,0	57,0

* Из состава помещений исключен зал для музыкальных и физкультурных занятий.

Приложение 5
(обязательное)

Расстояние от наземных, наземно-подземных гаражей и автостоянок легковых автомобилей, станций технического обслуживания автомобилей и автозаправочных станций до границ участков дошкольных учреждений (Извлечение из табл. 7.5 и табл. 7.5а ДБН [360-92](#)*)

Нормативный параметр	Количество автомобилей/постов СТО и АЗС				
	10 и меньше	11-50	51-100	101-300	свыше 300
Расстояние, м	15/50	25/*	25	50	*

* Определяется по согласованию с органами Государственного санитарного надзора.

В числителе указано минимальное расстояние от наземных, наземно-подземных гаражей и автостоянок легковых автомобилей, в знаменателе - расстояние от станций технического обслуживания автомобилей и автозаправочных станций.

Приложение 6
(обязательное)

Расстояние от здания дошкольного учреждения и его участка
до жилых и общественных зданий
(Извлечение из табл.6.2 ДБН [360-92](#)*)

Нормативный параметр	От участка дошкольного учреждения до зданий	От здания дошкольного учреждения до объектов
	магазин, предприятие питания, бытового обслуживания	жилой дом, школа, дошкольное учреждение (до стен)
Расстояние, м	25-50*	По нормам инсоляции и освещенности

* По согласованию с органами Государственного санитарного
надзора допускается уменьшать расстояние до 15 м для
отдельных групп магазинов.

Список основных нормативных документов, которые используются при проектировании зданий детских дошкольных учреждений, на которые приведены ссылки в настоящих нормах

1. ДБН [360-92*](#) Градостроительство. Планировка и застройка городских и сельских поселений
2. ДБН В.2.2-2-97 Общественные здания и сооружения
3. СНиП [2.01.01-82](#) Строительная климатология и геофизика
4. СНиП [2.01.02-85*](#) Противопожарные нормы
5. СНиП [II-3-79*II-3-79**](#) Строительная теплотехника
6. СНиП [II-4-79](#) Естественное и искусственное освещение
7. СНиП [II-7-81II-7-81**](#) Строительство в сейсмических районах
8. СНиП [II-12-77](#) Защита от шума
9. СНиП [2.01.07-85](#) Нагрузки и воздействия
10. СН [429-71](#) Указания по размещению объектов строительства и ограничению этажности в сейсмических районах
11. СНиП [2.01.09-91](#) Здания и сооружения на подрабатываемых территориях и просадочных грунтах
12. СНиП [2.01.15-90](#) Инженерная защита территорий, зданий и сооружений от опасных геологических процессов. Основные положения проектирования
13. СНиП [2.03.13-88](#) Полы
14. СНиП [2.04.01-85](#) Внутренний водопровод и канализация зданий
15. СНиП [2.04.05-91](#) Отопление, вентиляция и кондиционирование
16. СНиП [2.04.09-84](#) Пожарная автоматика зданий и сооружений
17. СНиП [3.05.06-85](#) Электротехнические устройства
18. СНиП [3.05.07-85](#) Системы автоматизации
19. СН [512-78](#) Инструкция по проектированию зданий и помещений для электронно-вычислительных машин
20. ПУЭ (1986г.) Правила устройства электроустановок
21. ВСН 46-86 Спортивные и физкультурно-оздоровительные сооружения
22. ВСН [52-86](#) Установки солнечного горячего водоснабжения
23. ВСН [59-88](#) Электрооборудование жилых и общественных зданий и сооружений
24. ВСН [60-89](#) Устройства связи, сигнализации и диспетчеризации инженерного оборудования
25. РД [34.21.122-87](#) Инструкция по устройству молниезащиты зданий и сооружений
26. РБН 356-91 Положение о радиационном контроле на объектах строительства и предприятиях стройиндустрии и стройматериалов Украины
27. СанПиН [3231-85](#) Санитарные правила устройства и содержания детских дошкольных учреждений
28. СанПиН 5146-89 Временные санитарно-гигиенические нормы и правила устройства, оборудования, содержания и режима работы на персональных электронно-вычислительных машинах и видеодисплейных терминалах в кабинетах вычислительной техники и дисплейных классах всех типов средних учебных заведений

СОДЕРЖАНИЕ

	С.
1 ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ	1
2 ТРЕБОВАНИЯ К ЗАСТРОЙКЕ УЧАСТКА	2
3 ОБЪЕМНО-ПЛАНИРОВОЧНЫЕ РЕШЕНИЯ	4
Помещения детских групп	7
Помещения для музыкальных, физкультурных, учебных занятий и игр	11
Медицинские помещения	12
Служебно-бытовые помещения	14
Пищеблок	15
Прачечная	16
4 ИНЖЕНЕРНОЕ ОБОРУДОВАНИЕ И ТРЕБОВАНИЯ К ЭНЕРГОЗБЕРЕЖЕНИЮ	16
Водоснабжение и канализация	16
Отопление и вентиляция	17
Электрооборудование	18
Связь и сигнализация	19
ПРИЛОЖЕНИЕ 1	
Количество детей в возрастных группах дошкольных учреждений, домах ребенка, детских домах для дошкольников и группах краткосрочного пребывания	20
ПРИЛОЖЕНИЕ 2	
Санитарно-техническое оборудование зданий дошкольных учреждений	21
ПРИЛОЖЕНИЕ 3	
Расчетная температура воздуха и кратность воздухообмена в помещениях дошкольных учреждений	23
ПРИЛОЖЕНИЕ 4	
Контрольные удельные показатели расчетной (нормированной) площади, общей площади и строительного объема ясель-садов общего	
Отопление и вентиляция	17
Электрооборудование	18
Связь и сигнализация	19
ПРИЛОЖЕНИЕ 1	
Количество детей в возрастных группах дошкольных учреждений, домах ребенка, детских домах для дошкольников и группах краткосрочного пребывания	20
ПРИЛОЖЕНИЕ 2	
Санитарно-техническое оборудование зданий дошкольных учреждений	21
ПРИЛОЖЕНИЕ 3	
Расчетная температура воздуха и кратность воздухообмена в помещениях дошкольных учреждений	23
ПРИЛОЖЕНИЕ 4	
Контрольные удельные показатели расчетной (нормированной) площади, общей площади и строительного объема ясель-садов общего типа	24
ПРИЛОЖЕНИЕ 5	
Расстояние от наземных, наземно-подземных гаражей и автостоянок легковых автомобилей, станций технического обслуживания автомобилей и автозаправочных станций до границы участков дошкольных учреждений	25
ПРИЛОЖЕНИЕ 6	
Расстояние от здания дошкольного учреждения и его участка до жилых и общественных зданий	25
ПРИЛОЖЕНИЕ 7	
Список основных нормативных документов, которые используются при проектировании зданий детских дошкольных учреждений, на которые приведены ссылки в настоящих нормах	27